

РОЗДІЛ II. РОЗРОБКИ ЗАНЯТЬ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ

2.1. Наш вибір – професійна перспектива: тренінгове заняття для учнів 8-9 класів

Бондар К.С., Броварське навчально-виховне об'єднання управління освіти і науки Броварської міської ради Київської області

Мета заняття: усвідомлення своїх професійних бажань, оволодіння інструментом самосвідомості і самодіагностики.

Завдання:

1. Ознайомити учнів із загальними поняттями профорієнтації
2. Сприяти усвідомленню особистісної індивідуальності.
3. Розвивати навички конструктивної взаємодії в колективі.
4. Активізувати внутрішні ресурси для визначення бажаної перспективи.
5. Формувати аналітичні здібності учнів.

Форма заняття: тренінг.

Кількість учасників: 15-20 чоловік.

Форми і методи роботи: інтерактивні (мозковий штурм, обговорення, вправи тощо).

Тривалість заняття: 2-2,5 години.

Програма тренінгового заняття

№ з/п	Зміст	Орієнтовний час	Необхідні матеріали
1.	Вправа «Поміняйся місцем»	10 хв.	–
2.	Прийняття правил.	10 хв.	Папір, формат А3, маркер
3.	Очікування.	10 хв.	стікери
4.	Мозковий штурм	15 хв.	–
5.	Інформаційний блок №1. Обговорення	20 хв.	–
6.	Вправа «Оголошення»	20 хв.	Ручки та папір, кожному учаснику
7.	Вправа «Витинанка»	15 хв.	Папір кожному учаснику
8.	Інформаційний блок №2	15 хв.	Фліп чарт, папір, фломастер
9.	Проведення методики Йовайши	10 хв.	Бланки опитувань, ручки
10.	Вправа «Моя професія найкраща»	30 хв.	Ручки та папір, кожному учаснику
11.	Очікування	10 хв.	–

Зміст заняття

1. Вправа «Поміняйся місцем».

Мета: активізувати увагу учасників, зацікавити до подальшої роботи

Тренер: Доброго дня усім. Наше заняття буде не звичним і тема його «**Наш вибір – професійна перспектива**». Сьогодні ми з вами поговоримо про щось цікаве, і буде воно в формі тренінгу, але перед тим як розпочати нам варто дізнатися про один одного трошки більше ніж ми знаємо. Для цього нам потрібно побудуватися в коло. Прошу стати всіх в коло (учасники стають в коло). Я буду називати якісь риси, характеристики людини, той у кого вони є має змінити своє місце, тобто перейти на будь яке інше місце в колі.

Тренер називає будь які характеристики, а також ті, що пов'язані з різними професіями. Наприклад:

- хто любить гуляти в лісі;
- хто колекціонує якісь речі;
- кому подобається доглядати за тваринами;
- кому подобається допомагати татові у ремонті з машиною;
- кому подобається готувати;
- хто любить знайомитися з новими людьми;
- хто обрав собі майбутню професію, тощо.

2. Прийняття правил.

Мета: прийняття правил роботи групи.

Тренер: Як ви вже зрозуміли робота у нас буде цікава та насичена робота тому, щоб ми одне одному не заважали разом приймемо декілька правил, я Вам декілька запропоную а Ви доповните власними.

Правила:

- Поважати думку іншого;
- Дати висловитися кожному, не перебивати;
- «Вільна нога», за нагальної потреби Ви виходите з класу тихо, не відпрошуючись.
- Говорити лаконічно і по темі.

3. Обговорення очікувань від занять.

Мета: визначення очікувань від заняття, набуття вмінь аналізувати та формувати мету.

(Тренер пропонує учасникам сказати про свої очікування від даного заняття, краще їх записати, щоб не забути та звірити в кінці заняття чи очікування виправдали себе.)

4. Мозковий штурм.

Мета: активізувати учасників тренінгу, долучити до обговорення.

Тренер: скажіть мені будь ласка по черзі, за годинниковою стрілкою, що таке «перспектива»? Так наша тема звучить «Наш вибір – професійна перспектива», як ви гадаєте про що ми з Вами будемо говорити?

(Кожен з дітей робить своє припущення, в колі виникає обговорення).

Тренер: говорити ми з Вами будемо про професії. На сьогоднішній день ринок праці дуже великий, тобто дуже багато професій які можна обрати та надалі буде цікаво працювати.

5. Інформаційний блок. Обговорення.

Мета: профорієнтаційне інформування

Тренер: вважається, що всі професії можна умовно поділити на 5 сфер залежно від предмета праці:

- людина-людина, (робота з людьми, вчитель психолог);
- людина-техніка, (робота з технікою, механік);
- людина-знакова система, (робота з цифрами, бухгалтер);
- людина-художній образ, (творчість, мистецтво, креатив; художник поет, аніматор);
- людина-природа, (робота з природою, ботанік, агроном, ветеринар).

Інформаційне повідомлення «Типи професій»

У світі існує понад 40 тисяч професій. У такому різноманітті складно орієнтуватися. Тому усі професії умовно об'єднали у п'ять груп-типів. За головну класифікаційну ознаку взяли предмет праці – роботу, на яку фахівець витрачає фізичні та інтелектуальні зусилля.

Відповідно виділили категорії професій: «людина-людина», «людина-техніка», «людина-природа», «людина-знакова система», «людина-художній образ». Проаналізуємо особливості кожної категорії професій.

Професії категорії **«людина-людина»** спрямовані на процеси навчання, виховання, управління, медичне та торгове обслуговування інших людей. Приклади таких професій: екскурсвод, лікар, продавець, вчитель, офіціант тощо. Важливим у роботі цього типу професій є потреба у спілкуванні, уміння розбиратися в людських взаєминах, гарна пам'ять, терпіння, сталий настрій у процесі роботи з людьми.

Якщо об'єктом праці є різні знаки: цифри, малюнки, схеми, фізичні та хімічні символи, ноти тощо, то такі професії належать до категорії **«людина-знакова система»**. Це професії програміста, топографа, бібліографа, економіста, перекладача художньої та наукової літератури тощо. Людина, яка працює зі знаками, повинна володіти гарним абстрактним мисленням, відтворювальною уявою, уміти добре зосередитись, мати стійку увагу, бути посидючою.

Професії, пов'язані з образотворчою, музичною, художньою діяльністю належать до типу **«людина-художній образ»**. Це професії модельєра, художника, фотографа, настроювача музичних інструментів тощо. З-поміж найважливіших вимог до них виділяють здібності до мистецтва, творчу уяву, образне мислення, працелюбність, цілеспрямованість.

Професії, пов'язані з живою природою (рослинні та тваринні організми, мікроорганізми), належать до категорії **«людина-природа»**. Це професії ветеринара, рибознавця, мікробіолога, гідромеліоратора тощо. Такий вид професій передбачає ініціативу та самостійність у вирішенні конкретних завдань, творчу уяву.

Категорія **«людина-техніка»** використовує різноманітну техніку як предмет праці. Сюди належать всі професії, пов'язані з обслуговування техніки, її ремонтом, установкою і налагодженням, виробництвом та збиранням обладнання (водій, механік, слюсар-ремонтник, сталевар тощо). Людина, яка працює з технікою, має відзначатися високою виконавчою дисципліною та акуратністю, мати творчий потенціал, практичне мислення, технічну уяву.

(Тренер розповідає про професійні сфери, де вони найчастіше зустрічаються. Учасники тренінгу також додають інформацію й називають професії і сферу до якої вона відноситься).

ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕРЕСІВ ТА СХИЛЬНОСТЕЙ

(диференційно-діагностичний опитувальник «Я віддам перевагу»)

Кожне питання містить два альтернативних варіанта («а» і «б»). Ти повинен в кожній із 20 запропонованих пар видів діяльності вибрати тільки один вид. Прохання:

уважно прочитай пару описів і спочатку вибери для себе той вид занять, яким би ти хотів займатися.

Уявіть, що після відповідного навчання Ви зможете виконувати будь-яку роботу. Але якби Вам довелося обирати з двох можливих, якій би Ви віддали перевагу?

1а. Доглядати за тваринами	1б. Обслуговувати машини, прилади (стежити за їхньою роботою, регулювати)
2а. Допомогати хворим людям, лікувати їх	2б. Складати таблиці, схеми, програми для комп'ютерів
3а. Стежити за якістю книжкових ілюстрацій, плакатів, художніх листівок, носіїв музики.	3б. Стежити за станом, розвитком рослин
4а. Обробляти матеріал (дерево, тканину, метал, тощо)	4б. Доводити товари до споживача (рекламувати, продавати)
5а. Обговорювати науково-популярні книги, статті	5б. Обговорювати художні книги, п'єси, концерти
6а. Вирощувати молодняк (тварин певної породи)	6б. Тренувати товаришів (або молодших) для виконання певних вправ (трудових, спортивних)
7а. Копіювати малюнки, налаштовувати музичні інструменти	7б. Керувати яким-небудь вантажним засобом – трактором, тепловозом
8а. Повідомляти, пояснювати людям необхідну інформацію	8б. Оформляти виставки, вітрини (або брати участь у підготовці п'єс, концертів)
9а. Ремонтувати речі, вироби, одяг, техніку, житло	9б. Шукати і виправляти помилки в текстах, таблицях, малюнках
10а. Лікувати тварин	10б. Виконувати обчислення, розрахунки
10а. Лікувати тварин	10б. Виконувати обчислення, розрахунки
11а. Виводити нові сорти рослин	11б. Конструювати, проектувати нові промислові вироби
12а. Розбирати суперечки, конфлікти між людьми, переконувати, пояснювати, заохочувати, карати	12б. Розбиратись у кресленнях, схемах (перевіряти, уточняти, приводити в порядок)
13а. Спостерігати, вивчати роботу гуртків художньої самодіяльності	13б. Спостерігати, вивчати життя мікробів
14а. Обслуговувати, налагоджувати медичні прилади, апарати	14б. Надавати людям медичну допомогу у разі поранень
15а. Складати точні описи-звіти про явища, які спостерігав, про події	13б. Художньо описувати, відтворювати події (які спостерігав або уявляв)

16а. Робити лабораторні аналізи в лікарні	16б. Лікувати людей, проводити з ними бесіди
17а. Фарбувати і розписувати стіни приміщень, поверхні виробів	17б. Здійснювати монтаж будівель або складання машин, приладів
18а. Організовувати культпоходи ровесників, туристичні походи, екскурсії тощо	18б. Грати на сцені, брати участь у концертах
19а. Виготовляти за кресленнями деталі або вироби (машини, одяг), будувати будинки	19б. Займатися креслярством, копіювати карти, креслення
20а. Вести боротьбу з хворобами рослин, із шкідниками лісу, саду	20б. Працювати на клавішних машинах (друкарській, телетайпі, набірній машині тощо)

Картка відповідей ДДО

Прізвище, ім'я учня _____

Клас _____

Л – П	Л – Т	Л – Л	Л – З	Л – Х
1а	1б	2а	2б	3а
3б	4а	4б	5а	5б
6а	7б	6б	9б	7а
10а	9а	8а	10б	8б
11а	11б	12а	12б	13а
13б	14а	14б	15а	15б
16а	17б	16б	19б	17а
20а	19а	18а	20б	18б

Обробка результатів: відмітити той тип професій, який отримав найбільшу кількість знаків «+».

Назви типів професій за стовпчиками:

1. Людина – техніка (Л – Т).

Праця людей цієї групи професій пов'язана із:

➤ Перебудовою деталей, виробів, механізмів (виготовлення деталей, машин, механізмів вручну, на верстатах і автоматичних лініях, слюсарні роботи, монтажні і електромонтажні, будівельно-оздоблювальні, роботи по видобутку та переробці промислової сировини, виготовлення харчових продуктів);

➤ Обслуговуванням технічних об'єктів (налагодження та обслуговування устаткування, управління верстатами, машинами, механізмами, транспортними засобами та будівельними машинами);

➤ Відновленням (відновленням та ремонтом технічного устаткування, виробів);

➤ Вивченням (контроль і аналіз якості виробів і механізмів, випробування якості виробів).

2. Людина – Людина (Л – Л).

Праця людей цієї групи професій пов'язана із:

➤ Вихованням, навчанням, тренуванням других людей (вихователь ДНЗ, дитячих будинків, викладачі в школах та інших навчальних закладах, майстер виробничого навчання, спортивний тренер);

➤ Медичним обслуговуванням людей та доглядом за ними (лікар, зубний технік, медична сестра);

➤ Правовою допомогою (суддя, адвокат, юрисконсульт, працівник міліції);

➤ Організацією людей, керівництвом та управлінням ними (адміністратор, менеджер);

➤ Вивченням, описом, дослідженням інших людей (соціолог, психолог, журналіст, слідчий).

3. Людина – Знакова система (Л – З).

Праця людей цієї групи професій пов'язана із:

➤ Перетворенням, розрахунком, сортуванням (бухгалтер, економіст, працівник пошти);

➤ Шифрувкою, дешифрувкою, розпізнаванням символів (стенографіст, радист, лінгвіст, філолог, історик, математик, бібліотекар);

➤ Управлінням руху (диспетчер, інспектор ДАІ);

➤ Складанням і збереженням документації (нотаріус, архіваріус, діловод);

➤ Відновленням, усуненням помилок (коректор, редактор).

4. Людина – Природа (Л – П).

Праця людей цієї групи професій пов'язана із:

➤ Перетворенням, переробкою (садівник, технолог харчової промисловості);

➤ Обслуговуванням, охороною флори і фауни (працівник лісового господарства, квіткар, тваринник, птахівник);

➤ Заготівля продуктів, експлуатація природних ресурсів (риболов, лісоруб, агроном, зоотехнік, мисливець);

➤ Відновленням, лікуванням (ветеринар, еколог, лісник);

➤ Вивченням, описом, розвідуванням (генетик, геолог, ботанік, зоолог, метролог).

5. Людина – Художній образ (Л – Х).

Праця людей цієї групи професій пов'язана із:

➤ Перетворенням, створенням (архітектор, дизайнер, скульптор, модельєр, художник, режисер, композитор);

➤ Виконанням, виготовленням виробів за зразком в одиничному екземплярі (диригент, музикант, вокаліст, актор, ювелір, реставратор);

➤ Із відтворенням, копіюванням, розмноженням художніх творів (маляр, майстер художнього розпису).

Визначи тип своєї майбутньої професії та запиши в «Портрет моєї майбутньої професії» у відповідну графу.

6. Вправа «Оголошення».

Мета: самоаналіз внутрішніх ресурсів та усвідомлення внутрішніх можливостей.

Тренер: кожен з Вас має багато друзів, але справжніх друзів багато не буває тому ми з Вами зараз напишемо оголошення «Шукаю друга». Оголошення обов'язково має містити інформацію про: Ваші риси характеру,

вподобання, чим Ви займаєтесь у вільний час, які у Вас інтереси, улюблені ігри, що Ви цініте в людях. Після того як Ви його написали обміняйтеся «оголошеннями» та зачитайте їх.

(Після того як діти зачитали, тренер запитує чи можуть діти від себе щось додати про особу, «оголошення» якої зачитували. Обговорення, легше говорити про когось чи про себе?).

7. Вправа «Витинанка»

Тренер: кожен з Вас отримав аркуш паперу, з цього аркушу ми будемо робити «Витинанку», але щоб вправа була цікавішою Ви обов'язково маєте виконувати її самостійно. Вам буде дано чітку інструкцію, яку Ви виконуєте без запитань.

Інструкція:

- згорніть аркуш навпіл;
- відірвіть лівий куточок;
- згорніть ще раз навпіл;
- відірвіть правий куточок;
- згорніть ще раз навпіл;
- відірвіть лівий куточок.

(Після того як діти розгорнули «витинанки» нехай вони ж їх порівняють, чи є однакові, чим вони схожі. Чому всі «витинанки» різні? Чому так відбувається? Зробити акцент на тому, що кожна особа індивідуальна, всі різні, і кожен має свої можливості, бажання, інтереси. Тому обирати професію потрібно тільки враховуючи власні можливості та інтереси).

8. Інформаційний блок

Мета: профорієнтаційне інформування.

Тренер: кожен з нас індивідуальність і кожному з нас притаманні різні риси. Кожен з нас, може, займатися будь якою справою, але досягти успіху, отримувати задоволення буде тільки від того, що йому подобається. Успішні люди визначили формулу професіонала «Хочу+можу+треба». Саме там де пересікаються всі ці характеристики і є успішний результат. Тобто обирати професію необхідно знаючи свої можливості, співвідносити з власними бажаннями та попиту ринку праці, обирати ті професії, які необхідні.

9. Проведення опитування за методикою Йовайши. (модифікація Г.В. Резапкіної)

Мета: визначення професійної спрямованості учнів.

Тренер: а для того, щоб вивчити власні здібності та можливості, я пропоную Вам взяти участь в анкетуванні.

(Проводиться анкетування, учасники тренінгу одразу підраховують результати і тренер нагадує про сфери в яких вони можуть працювати, відповідно учні визначаються з «можливою» професією).

Методика спрямована на виявлення схильностей що вчать до різних сфер професійної діяльності: роботі з людьми, практичній, інтелектуальній, естетичній, планово-економічній або екстремальній.

Інструкція: Закінчите вислови, вибравши один з варіантів - «а», «б» або «в» - і обвівши відповідну букву в бланку напроти номера питання.

Бланк відповідей

№ відповіді	1	2	3	4	5	6
1	а			в		б
2		в		а	б	
3	б	а		в		
4			б		в	а
5	в	а	б			
6	б	в				а
7		б	в	а		
8	б				а	в
9		б		а	в	
10				в	а	б
11	в	б	а			
12			а	б	в	
13	а				б	в
14		а		б	в	
15	в		а		б	
16	б		в			а
17				б	а	в
18	а	в	б			
19			в		а	б
20	в		б			а
21		а	в	б		
22		б	а	в		
23		в		а		б
24	а				б	в
Всього:						

1. Мені хотілося б у своїй професійній діяльності:

а) спілкуватися із самими різними людьми;

б) що-небудь робити своїми руками - меблі, машини, одяг і т.д.;

- в) знімати фільми, малювати, писати книги, виступати на сцені і т.д.;
2. У книзі або кінофільмі мене більше всього приваблює:
- а) художня форма, майстерність письменника або режисера;
 - б) сюжет, дії героїв;
 - в) інформація, яка може пригодитися в житті.
3. Мене більше обрадує Нобелівська премія:
- а) в області науки;
 - б) за громадську діяльність;
 - в) в області мистецтва.
4. Я скоріше погоджуся стати:
- а) керівником банку;
 - б) головним інженером на виробництві;
 - в) начальником експедиції.
5. Майбутнє людей визначає:
- а) досягнення науки;
 - б) розвиток виробництва;
 - в) взаєморозуміння між людьми.
6. На місці директора школи я, передусім, займуся:
- а) її впорядкуванням (їдальня, спортзал, комп'ютери);
 - б) створенням дружного, згуртованого колективу;
 - в) розробкою нових технологій навчання.
7. На технічній виставці мене більше приваблюватиме:
- а) зовнішній вигляд експонатів (колір, форма);
 - б) внутрішній устрій експонатів;
 - в) їх практичне застосування.
8. У людях я ціную, передусім:
- а) мужність, сміливість, витривалість;
 - б) дружелюбність, чуйність, чуйність;
 - в) відповідальність, чесність, акуратність.
9. У вільний від роботи час я буду:
- а) писати вірші або малювати;
 - б) ставити різні досліди;
 - в) тренуватися.
10. У закордонних поїздках мене більше приваблюватиме:
- а) екстремальний туризм (альпінізм, віндсерфінг, горні лижі);
 - б) ділове спілкування;
 - в) можливість знайомства з історією і культурою іншої країни.
11. Мені цікаво розмовляти:
- а) про машину нового типу;
 - б) про нову наукову теорію;
 - в) про людські взаємини.
12. Якби в моїй школі були всього три гуртки, я б вибрав:
- а) технічний;
 - б) музичний;
 - в) спортивний.
13. У школі більше уваги слід наділяти:

- а) покращанню взаєморозуміння між учителями і учнями;
 - б) підтримці здоров'я що вчать, заняттям спортом;
 - в) зміцненню дисципліни.
14. Я з великим інтересом дивлюся:
- а) науково-популярні фільми;
 - б) програми про культуру і мистецтво;
 - в) спортивні програми.
15. Мені було б цікаво працювати:
- а) з машинами, механізмами;
 - б) з об'єктами природи;
 - в) з дітьми або однолітками.
16. Школа в першу чергу повинна:
- а) давати знання і уміння;
 - б) вчити спілкуванню з іншими людьми;
 - в) навчати навичкам роботи.
17. Кожна людина повинна:
- а) вести здоровий спосіб життя;
 - б) мати можливість займатися творчістю;
 - в) мати зручні побутові умови.
18. Для благополуччя суспільства в першу чергу необхідна:
- а) захист інтересів і прав громадян;
 - б) турбота про матеріальне благополуччя людей;
 - в) наука і технічний прогрес.
19. Мені більше всього подобаються уроки:
- а) фізкультури;
 - б) математики;
 - в) праці.
20. Мені цікавіше було б:
- а) планувати виробництво продукції;
 - б) виготовляти вироби;
 - в) займатися збутом продукції.
21. Я вважаю за краще читати статті:
- а) про визначних учених і їх відкриття;
 - б) про творчість митців і музикантів;
 - в) про цікаві винаходи.
22. Вільний час я більш охоче провожу:
- а) роблячи що-небудь по господарству;
 - б) з книгою;
 - в) на виставках і концертах.
23. Більший інтерес у мене викличе повідомлення:
- а) про художню виставку;
 - б) про ситуацію на фондових біржах;
 - в) про наукове відкриття.
24. Я вважаю за краще працювати:
- а) у приміщенні, де багато людей;
 - б) у незвичайних умовах;

в) у звичайному кабінеті.

Обробка і аналіз результатів: Після заповнення бланка учні повинні підрахувати число обведених букв в кожній з шести колонок бланка і записати ці шість чисел в порожніх клітках нижньої строчки.

10-12 балів – яскраво виражені професійні нахили.

7-9 балів – середньо виражені професійні нахили.

4-6 балів – слабо виражені професійні нахили.

0-3 балу – професійна схильність не виражена.

У кожній з шести колонок представлена сума балів. Вона відображає схильність до певного виду діяльності:

1 - схильність до роботи з людьми. Професії, пов'язані з обслуговуванням (побутовим, медичним, довідково-інформаційним), управлінням, вихованням і навчанням. Люди, успішні в професіях цієї групи, повинні уміти і любити спілкуватися, знаходити спільну мову з різними людьми, розуміти їх настрій, наміри і особливості.

2 - схильність до дослідницької діяльності. Професії, пов'язані з науковою роботою. Окрім хорошої теоретичної підготовки в певних галузях науки, людям, що займаються дослідницькою діяльністю, необхідні такі якості, як раціональність, незалежність і оригінальність думок, аналітичний склад розуму. Як правило, їм більше подобається роздумувати про проблему, чим займатися її реалізацією.

3 - схильність до роботи на виробництві. Коло цих професій дуже широке: виробництво і обробка металу; збирання, монтаж приладів і механізмів; ремонт, наладка, обслуговування електронного і механічного обладнання; монтаж, ремонт будівель, конструкцій; обробка і використання різних матеріалів; управління транспортом. Професії цієї групи пред'являють підвищені вимоги до здоров'я людини, координації рухів, уваги.

4 - схильність до естетичних видів діяльності. Професії творчого характеру, пов'язані з образотворчою, музичною, літературно-художньою, акторсько-сценічною діяльністю. Людей творчих професій, крім наявності спеціальних здібностей (музичних, літературних, акторських), відрізняє оригінальність мислення і незалежність характеру, прагнення до досконалості.

5 - схильність до екстремальних видів діяльності. Професії, пов'язані із заняттями спортом, подорожами експедиційною роботою, охоронною і оперативно-розшуковою діяльністю, службою в армії. Всі вони пред'являють особливі вимоги до фізичної підготовки, здоров'я і морально-вольових якостей.

6 - схильність до планово-економічних видів діяльності. Професії, пов'язані з розрахунками і плануванням (бухгалтер, економіст); діловодством, аналізом і перетворенням текстів (редактор, перекладач, лінгвіст); схематичним зображенням об'єктів (кресляр, топограф). Ці професії вимагають від людини зібраності і акуратності.

10. Вправа «Моя професія найкраща».

Мета: визначення перспективної професії та її характеристика.

Тренер: зараз у Вас буде унікальна нагода презентувати улюблену професію. Відповідно тієї сфери, що Ви отримали за результатами діагностики, Ви визначаєте бажану для Вас професію. Вам необхідно проаналізувати обрану

професію, розповісти де вона зустрічається, позитивні сторони професії та основні риси характеру, якими необхідно володіти, щоб досягти успіху в даній професії.

(Після закінчення опису професії діти по черзі презентують свої нароби).

11. Обговорення очікувань

Мета: аналіз діяльності та визначення чи досягли поставленої мети від заняття.

Тренер: а зараз по черзі кожен з нас скаже, чи досягли ми тих результатів, що бажали? Що сподобалось і що цікавого для себе Ви дізнались.

Список використаних джерел

1. Некраш Л.М. Вибір професії: як діяти, щоб не помилитися / Л. Некраш, М. Стрільник. – К. : Шк. Світ, 2011. – 128 с.

2. Мерзлякова О.Л. Методики професійного визначення / О.Мерзлякова, Г. Євкокімова. – К. : Шк. Світ, 2011. – 120 с.

3. Опитувальник професійних схильностей Л. Йовайши (модифікація Г.В. Резапкіної). – Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/psycentrkvoua/psihologicnij-uprovid/profi/diagnosticni-metodiki-dla-viznacenna-profilnosti/metodiki-dla-ucniv>. – Назва з екрана.

3. Профорієнтаційний тренінг «Людина і професія». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uadoc.zavantag.com/text/18004/index-1.html>. – Назва з екрана.

2.2. Знайомтеся – підприємливість: тренінгове заняття для учнів 10 класу

*Бондар К. С., Броварське навчально-виховне об'єднання
Броварської міської ради Київської області*

Мета заняття:

- ознайомити учасників тренінгу з поняттям «здібності», формування адекватної самооцінки;
- навчання способам ефективної поведінки в різних життєвих ситуаціях;
- формування мотивації самовиховання і саморозвитку. Навчання способам внутрішнього самоконтролю. Виявлення переваг до певних видів діяльності, формування мотивів свідомого вибору профілю діяльності.

Завдання:

1. Ознайомлення учнів із поняттями «здібності».
2. Усвідомлення особистісної індивідуальності.
3. Розвиток навичок конструктивної взаємодії в колективі.
4. Активізація внутрішніх ресурсів для визначення бажаної перспективи.
5. Формування навички аналізувати.
6. Профорієнтаційна проба розвитку підприємливості.

Форма заняття: тренінг.

Кількість учасників: 15-20 чоловік.

Форми і методи роботи: інтерактивні (мозковий штурм, обговорення, вправи тощо).

Тривалість заняття: 2-2,5 години.

Програма тренінгового заняття

№ з/п	Зміст	Орієнтовний час	Ресурсне забезпечення
1.	Вправа «Презентація»	20 хв.	Бейджі, маркери
2.	Прийняття правил	10 хв.	Папір, формат А3, маркер
3.	Обговорення очікувань від занять	10 хв.	Дошка, крейда (фліпчат, маркер)
4.	Вправа «Мій успіх»	20 хв.	аркуші паперу формату А4 за кількістю учасників, кольорові олівці, фломастери
5.	Інформаційне повідомлення	10 хв.	—
6.	Мозковий штурм	5 хв.	—
7.	Профігра «Яблука»	30 хв.	Ціни, протоколи, ручки
8.	Вправа «Моє майбутнє в моїх руках»	15 хв.	Ручки, «долоньки»
9.	Рефлексія заняття, обговорення	5-10 хв.	—

Зміст тренінгового заняття

1. Вправа «Презентація».

Мета: створення комфортної атмосфери в колективі.

Тренер: пропоную усім учасникам групи написати своє ім'я, або ім'я яким би вони хотіли щоб їх називали, це може бути як справжнє ім'я учасника так і вигадане, але звичайно краще, щоб воно було справжнє. Без визначеної черги учасники презентують себе, називають своє ім'я та коротко розповідають про себе.

2. Прийняття правил.

Мета: прийняття правил роботи групи.

Тренер: Як ви вже зрозуміли робота у нас буде цікава та насичена робота тому, щоб ми одне одному не заважали разом приймемо декілька правил, я Вам декілька запропоную а Ви доповните власними.

Правила:

- Поважати думку іншого;
- Дати висловитися кожному, не перебивати;
- «Вільна нога», за нагальної потреби Ви виходите з класу тихо, не відпрошуючись.

3. Обговорення очікувань від занять.

Мета: визначення очікувань від заняття, набуття вмінь аналізувати та формувати мету.

(Тренер пропонує учасникам сказати про свої очікування від даного заняття, краще їх записати, щоб не забути та звірити в кінці заняття чи очікування виправдали себе.)

4. Вправа «Мій успіх».

Мета: побачити рівень розвитку своєї особистості, проаналізувати, які сфери потребують удосконалення.

Тренер: Ми зараз спробуємо зробити крок до досконалості за допомогою побудови колеса. Ми побудуємо «колесо життя». Намалюємо коло та поділимо його на 8 частин, кожна частина це певна сфера Вашого життя, а наскільки Ви

нею задоволені ми зараз і перевіримо.

Назви сфер:

1. Доброти, готовності прийти на допомогу іншим.
2. Навчальних досягнень.
3. Стосунків з однокласниками.
4. Фізичного та психічного здоров'я.
5. Стосунків з батьками та рідними.
6. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення.
7. Товариськості (співвідношення кількості друзів та ворогів).
8. Особистісної та соціальної активності.

Ваше завдання підписати кожен частинку за межами кола та оцінити його, позначити на ньому ваш особистий рівень розвитку. Максимальна оцінка 10 балів, якщо визначена сфера, на Вашу думку повністю заповнена, тобто ви отримуєте задоволення і нічого доповнювати і змінювати не бажаєте, то повністю дану частину кола зафарбовуєте. Якщо ж у Вас є бажання змінити вдосконалитись, то зафарбовуєте на стільки на скільки вважаєте.

Тепер з'єднайте всі позначені частини, чи рівні вони у Вас? Це Ваше колесо життя. Чи можна на ньому їхати? Чи достатньо воно кругле. Як можна покращити ситуацію?

Хто бажає поділитися своїми думками. Важливо зробити висновок, що особистісний розвиток кожної людини – індивідуальний, як і оцінка самої людиною цього рівня. І саме від адекватної, правильної самооцінки великою мірою залежить теперішній і майбутній добробут.

5. Міні-лекція з теми: «Здібності та професія».

Здібності - індивідуально стійкі психічні властивості людини, що визначають її успіхи в різних видах діяльності.

– *Загальні здібності* – властивості індивідуальності, що зумовлюють діапазон можливостей людини: її здатність до освоєння культури, навчання, різних видів діяльності. Саме загальні здібності демонструє школяр у процесі вивчення таких далеких один від одних предметів, як мова, математика, історія.

– *Спеціальні здібності* – властивості індивідуальності, які забезпечують успішність виконання певної діяльності. Вони також мають багаторівневу природу, а тому ґрунтуються на відповідних засадах, потребують систематичних і наполегливих вправ.

Коли рівень розвитку загальних і спеціальних здібностей високий, говорять про загальну або ж спеціальну *обдарованість* - передумови творчих досягнень. При цьому, як правило, мають на увазі інтелектуальну обдарованість. Часто її виявляють *обдаровані діти* - діти, в яких рано виявляються здібності і які набагато випереджають своїх однолітків.

Сьогодні ми з Вами будемо робити профорієнтаційну пробу до підприємництва.

6. Мозковий штурм.

Мета: активізувати учасників тренінгу, долучити до обговорення.

Тренер: скажіть мені будь ласка по черзі, що ж це таке «підприємливість»? Як по іншому можна назвати дану рису? (*Практичність в житті*). В чому вона допомагає в житті? Які риси доповнюють та в поєднанні дають гарний

результат у дії?

(Учасники тренінгу мають зрозуміти, що поняття «підприємливість» розглядаємо, не тільки як економічна грамотність, але й практичність в житті, вміння досягати поставлених цілей, вміння знаходити не стандартні шляхи вирішення життєвих завдань, креативний підхід до справи. Підприємливість в поєднанні з комунікабельністю, швидким мисленням, інформаційною компетентністю – запорука успіху).

7. Профгра «Яблука».

Мета: профорієнтаційна проба розвитку підприємливості.

Тренер: учасники об'єднуються в дві команди: продавці та покупці. Продавці будуть продавати яблука. Покупці – купувати, але в кожного з Вас буде встановлена ціна. Я роздам Вам листочки, де буде вказана ціна. Кожен з Вас після кожної операції необхідно змінити листочок з написом, де буде змінена ціна. Також кожен отримає протокол операцій, де необхідно записувати: номер операції, фіксована ціна на листку, реальна ціна, заробіток, розтрата.

Основні принципи:

1. Продати якомога дорожче.
2. Купити якомога дешевше.
3. Завдання зробити якомога більше операцій

(З кожною наступною операцією учасникам роздаються листки, продавцям ціна вища, а покупцям нижча, їхнє завдання знайти компроміс. Після здійснення 20 операцій учасники підраховують заробіток та розтрата й аналізують, що не вдалося і що необхідно було змінити).

8. Вправа «Моє майбутнє в моїх руках».

Мета: отримати навички планування, визначити життєві пріоритети на найближчий час.

Тренер: зараз ми з Вами визначимо головну мету на найближчі 7-м років та шляхи її досягнення. Ви отримаєте вирізані з паперу «долоньки». В центрі ви пишете свою ціль. (Щоб Ви хотіли мати, вміти, знати через 7 років). На пальцях Ви маєте написати шляхи їх досягнення, тобто 5 необхідних сходиночок до Вашої цілі.

Пам'ятаємо, правила постановки цілей:

- Конкретні (хочу вступити до ВНЗ до соціально-психологічного факультету);
- Визначені в часі (хочу вступити до соціально-психологічного факультету в 2014 році);
- Реалістичність (це реально, якщо Ви закінчуєте 11 клас та маєте відповідні знання).

(Після виконання вправи за бажанням учасники зачитують власні цілі та шляхи їх досягнення).

9. Рефлексія заняття, обговорення.

(Учасники тренінгу обговорюють чи здійснилися їхні очікування).

Список використаних джерел

1. Веселий задачник. Практичний poradник /Автори та укладачі В. І. Виговський, О. М. Шелест. – Житомир : Поліграфічний центр ЖДУ, 2008 р. –

80 с.

2. Левченко І. М. Зміни себе сам / І.М. Левченко //Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2010. – №6 (18). – С. 27-38.

3. Некраш Л.М. Вибір професії: як діяти, щоб не помилитися / Л. Некраш, М. Стрільник. – К. : Шк. Світ, 2011. – 128 с.

4. Ягоднікова В. В. Як підготувати тренінг / В.В. Ягоднікова // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2010. - №8 (20). С. 21-23.

2.3. Професія перукар – творча професія: урок професійно-теоретичної підготовки з професії «Перукар (перукар-модельєр)» з предмету перукарська справа для 10 класу

*Мухіна С.Л., Броварське навчально-виховне об'єднання
управління освіти і науки Броварської міської ради Київської області*

Мета уроку:

навчальна: формувати цілісну систему знань учнів з особливостями роботи перукаря, з перевагами і недоліками даної професії;

виховна: виховувати повагу та інтерес до обраної професії;

розвивальна: розвивати відчуття гідності до людей даної професії.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Матеріально-технічне та дидактичне забезпечення: мультимедійний комплекс, фото відомих українських перукарів, роздавальний матеріал конспекту, презентації.

Міжпредметні зв'язки: Перукарська справа, матеріалознавство, всесвітня історія, основи професійної етики, естетики та культура спілкування.

Хід уроку

1. Організаційна частина:

1. Перевірка наявності учнів;
2. Перевірка готовності учнів до уроку.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

1. Повідомлення теми уроку: Професія перукар в сучасному житті людини.
2. Повідомлення мети уроку: формувати цілісну систему знань учнів з особливостями роботи перукаря, з перевагами і недоліками даної професії; виховувати повагу та інтерес до обраної професії; розвивати відчуття гідності до людей даної професії.

3. Актуалізація опорних знань учнів:

1. Як часто ви відвідуєте салони краси і перукарні?
2. Що не подобається при обслуговуванні в салонах краси і перукарнях?
3. За якими критеріями ви обираєте перукаря?
4. З якою іншою професією ви можете порівняти професію перукаря?

4. Викладення нового матеріалу:

Розповідь учителя за планом з демонстрацією слайдів.

1. Роль професії перукар в сучасному суспільстві;
2. Чим займаються перукарі в салонах краси і перукарнях;
3. Види робіт які виконують перукарі;
4. Преваги професії перукар;

5. Недоліки професії перукар;
6. Люди які прославили професію перукар;
7. Якості людини які відповідають вимогам професії перукар;
8. Що повинен перукар знати щоб бути успішним.

Створення красивої сучасної зачіски – справа непросте. І роль перукаря у створенні загальної гармонії ліній з урахуванням індивідуальності клієнта є інколи вирішальною. Кожна людина вдається до послуг перукаря в надії на те, що він на основі своїх знань і вимог сучасної моди, професійного досвіду і особистого смаку створить вишукану зачіску. Саме тому професію перукаря повинні обирати учні з творчою натурою і достатньо розвинутим естетичним смаком.

Перукарська справа – це бізнес, де є правило: “Від того, як кожний працівник ставиться до людей, з якими він має справу, залежатиме імідж установи. Думка клієнта або партнера по бізнесу про окремого працівника може стати думкою про салон взагалі”.

Професія перукаря це творча професія, яку порівнюють з професією художника.

Перукар робить різні види стрижок, зачісок, фарбування, хімічну завивку і укладку, займається лікуванням волосся. Деякі перукарі спеціалізуються на пастижерних роботах: виготовленні перук, накладних вус, брів тощо.

Хороший майстер повинен вміти підкреслити переваги і приховати недоліки обличчя відвідувача. За допомогою хорошої зачіски можна скорегувати овал обличчя, зробити його привабливішим. Добре підібрані кольори, тон і спосіб фарбування вигідно представляють відтінок шкіри і очей, приховують сивину. Перукар може бути фахівцем з жіночих, чоловічих або дитячих зачісок, або перукарем-універсалом.

Види робіт які виконують перукарі:

- Гігієнічні процедури: розчісування, миття голови і волосся.
- Лікувальні процедури: масаж, нанесення маски.
- Стрижка волосся: чоловіча, жіноча, дитяча, всі вони можуть бути простими чи модельними.
- Колористика: фарбування, мелірування, висвітлення, затемнення, колорирування, балояж.
- Завивка волосся: гаряча завивка, біо-завивка, хімічна завивка.
- Укладання волосся: плетіння, укладка феном, на бігуді, холодна укладка хвилями.
- Нарощування волосся.
- Ламінування волосся.

Професія перукаря дуже цікава.

Плюси професії: затребувана на ринку праці, знайомства з цікавими людьми, різних статусів, професій, різним кругозором. В Україні широко розвинений конкурсний рух перукарського мистецтва, а це можливість кар'єрного росту. Високі оклади фахівців.

Мінуси професії: Робочий день у перукаря, як у всіх – 8-12 годин. Але провести весь цей час на ногах, та ще й у приміщенні, де працюють з фарбою, включеними фенами та ножицями в руках не кожному під силу. Перукарі

найбільш часті клієнти медичних центрів, що займаються відновленням хребта, лікуванням вен і артрозу. Варикоз, захворювання дихальних шляхів, ранній артрит – їх професійні недуги. Звичайно, багатьох з них можна уникнути, дотримуючись певних норм та гігієни праці, але фактор ризику високий.

Професію перукаря прославляють такі всесвітньо відомі майстри:

- Луїс Лонгерас - засновник перукарської академії “Лонгерас”;
- Відал Сесун – Засновник перукарської академії “Сессун”, яка діє в Лондоні і Парижі;
- Олександр де Парі – відкрив перший салон краси в Парижі. З 1978 р. по 1993р. був головою Всесвітньої Асоціації перукарів - “Intercoiffure Mondiale”;
- Патрік Камерон – майстер довгого волосся. В 1997 р. - в Лондоні Патрик Камерон відкрив власну Школу перукарського мистецтва, працювати він почав на базі Wella London studio.
- Долорес Кондрашова – срібний призер чемпіонату Світу 1970 рік, в 1992 р. створила Союз перукарів Росії, в 1997 р. відкрила першу в Росії Академію перукарського мистецтва.
- В’ячеслав Дюденко – засновник школи перукарського мистецтва “Дюденко-Київ” – 1998 р., салонів краси Д-2, срібний призер AIPP GRAND TROPHY 2003 р., має звання “Рицар ордена Шевальє”, президент регіональної асоціації “Intercoiffure Mondiale”;
- Володимир Тарасюк - створив Групи компаній «VLADIMIR TARASYUK», ведучий топ-стиліст України, Суддя міжнародного класу, багаторазовий переможець престижних міжнародних конкурсів і чемпіонатів, Член престижного британського клубу Alternative Hair Club технолог L'Oreal Professionnel в Україні.

Щоб стати справді майстром своєї справи перукареві потрібно весь час оновлювати свої знання, вдосконалювати навички і вміння, іноді взагалі змінювати техніки роботи. Для цього потрібно розвивати такі якості як:

- терплячість;
- охайність;
- винахідливість;
- естетичний смак;
- акуратність, обґрунтованість (уміння ретельно виконувати роботу);
- доброзичливість стосовно людей;
- енергійність;
- легкість у спілкуванні з людьми (комунікабельність);
- тактовність;
- спостережливість.

Кожен фахівець наполегливо працювати над собою щоб досягнути своєї мети, бути успішним і затребуваним. Кожен перукар повинен знати:

- Сучасні форми і методи обслуговування в перукарнях;
- Основи моделювання зачіски;
- Способи оформлення зачіски;
- Напрямок моди, сучасні види модельних стрижок, зачісок (жіночих,

чоловічих, дитячих);

- Види, асортиментів матеріалів, що використовуються в перукарській практиці, їх призначення та застосування;
- Правила санітарії і гігієни;
- Правила внутрішнього трудового розпорядку;
- Правила надання першої долікарської допомоги потерпілим при травмуванні і раптовому захворюванні;
- Правила охорони праці, виробничої санітарії та особистої гігієни, пожежної безпеки.

Перукарі це проповідники стилю і смаку, носії і рушії сучасної моди. Тому вчитися і розвиватися потрібно буде все життя. Лінивих і незацікавлених людей дана професія не терпить... Бути успішним в професії перукар це бути популярним і затребуваним!

5. Закріплення матеріалу за запитаннями:

1. Чим займаються перукарі в салонах краси і перукарнях?
2. Назвіть види робіт які виконує перукар.
3. Яких відомих перукарів сучасності ви знаєте?
4. Назвіть переваги та недоліки професії перукар.
5. В якому салоні міста ви хотіли б працювати?
6. Щоб ви змінили в роботі сучасних перукарень?
7. Які якості людини відповідають вимогам професії перукар?
8. Яким чином ви будете розвивати якості характеру потрібні для успішної роботи перукарем?

6. Конспект учнів за слайдами презентації.

(учні конспектують протягом лекції слайди № 2; 3; 4; 5; 7)

7. Підведення підсумку уроку:

1. Оцінювання роботи учнів на уроці
2. Складання підручників і дидактичного матеріалу, прибирання приміщення.

2.4. Цікава професія – кухар: урок професійно-теоретичної підготовки з професії «Кухар» для учнів 10 класу. Предмет: Організація виробництва та обслуговування

*Шелест Г. В. Броварське навчально-виховне об'єднання
Броварської міської ради Київської області*

Мета уроку:

навчальна: формувати цілісну систему знань учнів з особливостями роботи кухаря, з перевагами і недоліками даної професії, ознайомлення з закладами ресторанного господарства, з організацією споживання їжі, класифікацією закладів ресторанного господарства.

виховна: виховувати повагу та інтерес до обраної професії;

розвивальна: розвивати відчуття гідності до людей даної професії.

Тип уроку: Комбінований, урок засвоєння та закріплення нових знань.

Матеріально-технічне та дидактичне забезпечення: мультимедійний комплекс, фото відомих кухарів, роздавальний матеріал конспекту, презентації,

плакати.

Міжпредметні зв'язки: технологія приготування їжі з основами товарознавства, устаткуванням підприємств громадського харчування, гігієна та санітарія, охорона праці.

Хід уроку

I. Організаційна частина.

- Перевірка присутності учнів.
- Перевірка готовності учнів до уроку.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Повідомлення теми і мети уроку.

*«Як живопис і музика, так і кухня -
це мистецтво. Живопис вабить очі,
музика - слух, а кулінарія - смак».*

Андре Моруа

Не десятки, не сотні – десятки тисяч страв створила за свою історію світова кулінарія. Ще з давніх часів вважалося дуже почесною діяльністю навчати, лікувати та годувати. Так у Франції в минулому сторіччі ремісник не міг стати дворянином, але для кухарів було зроблено виняток, оскільки їх праця була на рівні з мистецтвом.

Кухар – це професіонал, який несе людям хвилини насолоди своєю працею, адже так приємно подивувати родину та гостей смачною та оригінальною стравою, прикрасивши кулінарними шедеврами святковий або бенкетний стіл.

Праця талановитого кухаря близька до творчості художника та скульптора, потребує художнього смаку, особливого почуття світла та форми. Треба добрими словами згадати і українських кухарів, які працювали в напівтемних корчмах, і невідомих працівників, що залишили нам у спадок кулінарне мистецтво. Без них не було б і нашої сучасної кулінарії, не було б і тих страв, котрі й зараз лишаються гордістю української кухні.

Перші ресторани відкрилися в Парижі, а кав'ярні – у Стамбулі ще в XVI столітті, але, що стосується України й Росії, то тут історія ресторанної справи не глибока. Сам термін «ресторан» почали вживати значно пізніше, у другій половині XVIII сторіччя, словом «restorantes» (відновлюючий, укріплюючий) називався суп з баранини у винному соусі, який готували в парижській таверні. Всі відомі ресторатори минулого були іноземцями, навіть офіціантами були татари, французи та німці, тому й коло відвідувачів таких закладів було досить вузьким і культура відвідування ресторанів не розвивалась. В Україні тих часів процвітали корчми та трактири, це справді наше досягнення, однак, на жаль, радянська епоха дуже погіршила систему харчування в закладах і звела її нанівець.

Ресторанний бізнес в Україні активно розвивається, це дуже перспективний бізнес, адже все, що будується нового, будь це готель, чи фітнес-центр, чи навіть сауна потребує наявності ресторану або бару. Таким чином, незважаючи на те, що ресторани не є традиційним явищем для української побутової культури, на сьогодні підприємства ресторанного господарства займають одне з провідних місць у секторі послуг вітчизняної

економіки.

Підприємства громадського харчування виконують три основних завдання:

- виробництво кулінарної продукції;
- реалізація кулінарної продукції;
- організація її споживання.

Всі три функції можуть реалізовуватись в рамках одного підприємства, але й можливе розділення праці між різними підприємствами.

Підприємства харчування можуть надавати відвідувачам такі послуги:

- вживання їжі;
- виготовлення кулінарної продукції;
- організація обслуговування;
- реалізація кулінарної продукції;
- організація дозвілля;
- інформаційно-консультативні.

Ресторан – загальнодоступне підприємство, яке відрізняється від інших типів підприємств масового харчування ширшим асортиментом страв складного приготування, кращим інтер'єром, освітленням, сервіруванням столів і високим рівнем обслуговування відвідувачів. У меню ресторану включають фірмові страви, а вдень – експрес-обіди. Крім того ресторан може спеціалізуватися на виготовленні національних страв. Обслуговування відвідувачів офіціантами поєднується з організацією їх дозвілля.

Бар – підприємство, яке обладнане барною стійкою і реалізує міцні алкогольні, слабоалкогольні і безалкогольні напої, закуски нескладного приготування, борошняні кондитерські вироби і покупні товари. Відвідувачів обслуговують офіціанти або бармен.

Кафе – підприємство, яке реалізує гарячі і холодні напої, кисломолочні продукти, хлібобулочні і борошняні кондитерські вироби, страви нескладного приготування в обмеженій кількості. В більшості кафе застосовують систему самообслуговування, а у великих – обслуговування офіціантами.

Їдальня – це підприємство масового харчування при виробничих підприємствах, установах, навчальних закладах або загальнодоступне, призначене для приготування і реалізації в залі страв масового попиту (сніданків, обідів, вечер), а також надання додаткових послуг (відпускання обідів додому; виготовлення кулінарних і кондитерських виробів на замовлення). Асортимент страв залежить від типу їдальні. Так, у робітничих, студентських і шкільних їдальнях готують 2-3 види скомплектованих обідів різної вартості. Це сприяє прискоренню обслуговування відвідувачів, підвищенню якості готових страв, механізації процесу їх приготування і роздавання. У їдальнях застосовують самообслуговування, а в деяких дієтичних – обслуговування офіціантами.

Найголовнішим приміщенням будь-якого підприємства харчування є кухня. Цар і бог на ній - шеф-кухар. Смачно поїсти любить кожен, значить, вмілий кухар без роботи ніколи не залишиться. Сьогодні майстри сковорідок і каструль затребувані на ринку праці, як ніхто інший. Кожен кухар мріє коли-небудь зайняти посаду шеф-кухаря, але для цього ще слід вчитися. Талановиті кухарі - рідкість, але посередності теж роблять кар'єру в кулінарній сфері.

Професіонали вважають, що досягнення кухаря залежать від наявності таланту лише на 50%. А інші складові успіху - активність, бажання вчитися і пізнавати нове.

Останнім часом ресторанний бізнес в Україні швидко розвивається. Багато вітчизняних закладів демонструють високий клас не тільки в елегантному оздобленні, скільки в подачі розкішних страв. І все це завдяки талановитим шеф-кухарям, яких немало в Україні. Кухар – це винахідник, який все життя перебуває в пошуку для того щоб творити.

Константино Пасалаквва – найкращий шеф-кухар України. На другому місці шеф-кухар Олег Старун.

Проаналізувавши тенденції розвитку ресторанного бізнесу експерти зробили висновок про те, що вітчизняні кухарі дуже активно реагують на всі модні тенденції у світовій кухні і часто балують своїх гостей цікавими стравами.

V. Закріплення знань з вивченої теми:

1. Перерахуйте заклади в яких працюють кухарі.
2. Які психофізіологічні вимоги характерні для професії кухар?
3. Назвіть професії спорідненні до професії кухар.
4. Які роботи виконує кухар?
5. Назвіть послуги які надають заклади ресторанного господарства.

VI. Підбиття підсумків уроку, виставлення оцінок, їх мотивація, аналіз діяльності учнів:

- виставлення оцінок та їх мотивація.

2.5. На правильному шляху: тренінгове заняття для учнів 9-11 класів

*Яковець В.М., Яготинський навчально-виховний комплекс «Спеціалізована школа-загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3»
Яготинської районної ради Київської області*

Мета:

- зацікавити учасників у свідомому професійному самовизначенні;
- підвищити рівень орієнтації в світі професійної праці та особливостей професій;
- розвивати вміння досягати професійних цілей.

Обладнання: папір, маркери, олівці, фломастери, стікери, заготовки масок.

Тривалість: 38 хвилин.

Структура тренінгового заняття

№ з\п	Види роботи	Тривалість, хв.	Обладнання
1.	Вправа «Привітання»	5 хв.	Бейджі, авторучки
2.	Правила тренінгового заняття	3 хв.	Папір, авторучки
3.	Притча «Змінюй обставини!»	5 хв.	Текст притчі
4.	Вправа «День із життя»	10 хв.	Аркуші паперу для записів, авторучки
5.	Вправа «Маска»	15 хв.	Чисті заготовки масок, фломастери
	Вправа «Кожен...»	10 хв.	Перелік запитань
6.	Вправа «Гра в лотерею» або «Рука долі»	10 хв.	Смужки паперу,

			авторучки
7.	Вправа «Подарунок колезі»	10 хв.	Папір, маркери
8.	Підведення підсумків. Рефлексія.	10 хв.	Стікери, авторучки

Хід тренінгового заняття

1. Вправа «Привітання» (5 хв.)

Мета: знайомство учасників групи один з одним.

Інструкція: учасники тренінгового заняття сідають на стільці по колу. На бейджах пишуть своє ім'я. По черзі називають своє ім'я, професію, посаду та улюблене заняття, яке допомагає їм відпочивати після робочого дня. Кожен наступний учасник тренінгу повторює дані про попередника, а тоді надає інформацію про себе

2. Правила тренінгового заняття (3 хв.)

Ведучий пропонує методом мозкового штурму учасникам прийняти правила роботи на тренінговому занятті. Наприклад:

1. Бути активним.
2. Посміхатися.
3. Бути щирими і відкритими.
4. Не перебивати інших.
5. Не нав'язувати іншим свою точку зору, поважати чужу точку зору.
6. Не критикувати.
7. Серйозно ставитися до виконання вправ.

3. Притча «Змінюй обставини» (5 хв.)

Мета: налаштування на конструктивну діяльність.

Матеріали: текст притчі

Інструкція:

– Я вам зачитаю притчу і після прочитання обговоримо її.

Обговорення:

– Пов'яжіть, будь-ласка, притчу із професією вчителя.

Змінюй обставини. Притча

Одного разу прийшла дівчина до свого батька й говорить:

– Тату, в мене таке нелегке життя, лише труднощі і проблеми! Я весь час пливу проти течії, у мене більше немає сил... Що мені робити?

Батько поставив на вогонь три однакових казанки з водою. В один кинув моркву, у другий – яйце, у третій насипав меленої кави. Через деякий час витягнув з води моркву, яйце й налив склянку кави.

– Подивися, доню: тверда морква, побувши в окропі, стала м'якою, яйце, навпаки, затверділо. Зовні вони не змінилися, вони змінили свою структуру під впливом однакових несприятливих умов – гарячої води.

Так і люди – сильні зовні можуть «розклеїтися» під впливом обставин й стати слабкими там, де тендітні й ніжні лише окріпнуть й стануть сильнішими.

– А кава? – запитала донька.

– О! Тут найцікавіше. Кава повністю розчинилася в новому «ворожому» середовищі – окропі й перетворилася на чудовий запашний напій.

Є особливі люди, які не змінюються під впливом обставин – вони самі змінюють ці обставини й перетворюють їх у щось нове, гарне, чудове, виносячи користь й нові знання із ситуації.

4. Вправа «День із життя» (10 хв.)

Мета: усвідомлення ходу свого робочого дня, визначення акцентів та пріоритетів, аналіз конструктивних та деструктивних особливостей власної діяльності.

Матеріали: аркуші паперу для записів, авторучка.

Інструкція. Скласти розповідь про свій типовий робочий день. Ця розповідь має бути лише зі слів іменників. Наприклад, розповідь про робочий день учителя може бути такою: дзвінок – сніданок – дзвінок – урок – двічники – запитання – відповідь – трійка – перерва – викладацька – скандал – директор – урок – відмінники – дзвінок – дім – ліжко. (Всі іменники пишуться через тире).

На роботу відводиться 3 хвилини. А потім представник кожної групи зачитує свою відповідь.

5. Вправа «Маска» (15 хв.)

Мета: підвищення рівня усвідомлення особливостей своєї соціальної ролі у взаємодії із оточуючими, отримання зворотнього зв'язку.

Матеріали: заготовки чистих масок, фломастери.

Інструкція. На заготовках масок зобразити свій переважаючий емоційний стан за допомогою міміки обличчя, а також передати образи, які найбільше захоплюють думки учасників заняття: інтереси, цінності, пріоритети, хобі та ін.

Обговорення: кожен із учасників приміряє на себе свою маску, а інші учасники висловлюють свою думку: як сприймають людину, що має такі ознаки зовнішнього вигляду.

6. Вправа «Кожен...» (10 хв.)

Мета: розвиток навички пізнання себе і інших людей.

Матеріали: аркуші паперу з питаннями, торбинка.

Інструкція. Учасники по черзі витягують із торбинки листочки із написаними на них питаннями. Зачитують питання вголос і віддають іншому учаснику групи, щоб той дав відповідь. Відповідь довго не обдумується.

Питання:

- У кожного є те, чому він завдячує. Чому завдячуєш ти?
- Кожен знає, як він може завадити самому собі. Як це можеш зробити ти?
- Кожен добре розуміється у деяких речах. В чому розумієшся ти?
- Кожен досяг у своєму житті певних успіхів. Чого досяг ти?
- Кожен знає, що його хвилює. Що хвилює тебе?
- Кожен знає, якими справами він би зайнявся, якби мав час. Чим би зайнявся ти?
- У кожного є мета, яку б він хотів реалізувати у наступному місяці. Яку мету хотів би реалізувати ти?
- Кожен чогось хоче від свого партнера по життю. Чого хочеш ти?
- Кожному відомо, чого він раніше боявся. Чого боявся ти?
- Кожен знає, що він недостатньо довіряє. Чому недостатньо довіряєш ти?
- Кожен знає, чого йому не вистачає. Чого не вистачає тобі?
- Кожен у своєму житті щось приносить у жертву. Що приносиш ти?
- Кожен наділений талантами. Якими талантами наділений ти?
- Кожен має те, що цінує у житті. Що маєш ти?

- Кожен знає про те, що його відштовхує. Що відштовхує тебе?
- У всіх є упередження. Які твої упередження?
- У кожного є те, про що він не хотів би говорити. Про що не хотів би говорити ти?
- Кожному відомо, на що він би міг розсердитись. На що можеш розсердитись ти?
- Кожному відомо, які правила він порушував у житті. Які правила порушував ти?
- У кожного є особливо приємні спогади про дитинство. Які спогади маєш ти?
- Кожен знає, що він ненавидить. Що ненавидиш ти?
- Кожен знає, що він чує від інших із задоволенням. Що чуєш із задоволенням ти?
- Кожен знає, чого від нього чекають інші. Чого чекають інші від тебе?
- Кожен знає, чого він не розповідав батькам. Чого ніколи не розповідав ти?
- Кожен знає, чого б він ніколи не зробив би знову. Чого не зробив би ти?
- Кожен знає, кого він хотів би пробачити. Кого хотів би пробачити ти?
- Кожен знає, що він хотів би пробачити собі. Що хотів би пробачити ти?
- Кожен помилявся. Як помилявся ти?
- Кожен знає питання, від яких він ухиляється. Від яких питань ухиляєшся ти?
- У кожного є проекти, які він не закінчив. Які проекти не закінчив ти?

7. Вправа «Гра в лотерею» або «Рука долі» (10 хв.)

Мета: показати учасникам наслідки випадкового вибору професії; дати зрозуміти необхідність активних дій щодо вибору професії.

Обладнання: картки, авторучки.

Інструкція. Вам потрібно на маленьких аркушах паперу записати цікаві, на вашу думку, професії. Запишіть на 3 папірцях 3 професії. Потім перемішайте всі картки і кожен витягує випадкову одну (як лотерейний квиток). Спробуйте уявити себе в професії, яку витягли.

Рефлексія

1. Що ви відчули, коли уявили себе спеціалістом в даній професії?
2. Що ви відчули, коли витягли те, що записували?
3. Що відчули, коли витягли те, що вам не до вподоби?

8. Вправа «Подарунок колезі» (10 хв.)

Мета: виявлення проблем та потреб в професійній діяльності, визначення цілей та подальша розробка плану їх досягнення.

Обладнання: папір, маркер, фломастери.

Інструкція. Уявіть, що у Вас професійне свято і у ваших друзів, колег та керівництва є можливість зробити вам подарунки. Намалюйте ці уявні подарунки, які ви замовили. При цьому важливо виконати умову: подарунок має бути необхідним для службового використання.

Підсумок. Зробити виставку замовлених подарунків. А учасники заняття відвідують виставку подарунків.

9. Підведення підсумків. Рефлексія. (10 хв.)

Мета: перевірка досягнення поставленої мети заняття.

Обладнання: стікери, авторучки.

Інструкція. Девіз цього завдання: «Почати», «Продовжувати»,

«Припинити».

Дайте, будь ласка, письмову відповідь на такі запитання:

- Що потрібно нового почати робити після заняття?
- Що слід продовжувати робити після заняття?
- Що потрібно припинити робити?

Список використаних джерел

1. Некраш Л. М. Вибір професії: як діяти, щоб не помилитися [Бібліотека «Шкільного світу»] / Людмила Некраш, Марія Стрільник. – К. : Шк. Світ, 2011. – 128 с.
2. Організаційно-методичні аспекти роботи працівників психологічної служби з батьками / автори-укладачі. В. Амосова, Н.а. Максимова, Л.а. Петушкова / за редакцією Н. І. Клокар // Вісник психологічної служби Київщини. Випуск 4. м. Біла Церква : КОІПОПК, 2011. – 184 с.
3. Руденко Є. В. Методики професійної психодіагностики [Бібліотека «Шкільного світу»] / Євгенія Руденко. – К. : Шк. Світ, 2011. – 128 с.
4. Тюшев Ю. В. Выбор профессии: тренинг для подростков. / Ю.В. Тюшев. – СПб. : Питер, 2007. – 160 с.

2.6. Твоя подорож у світ юридичних професій: Інформаційно-методичний огляд навчальної теми з правознавства для 9 класу

*Мартиненко О. О., науково-методичний центр управління освіти
Броварської міської ради*

За програмою: Правознавство. Практичний курс : програма для загальноосвіт. навч. закладів : затв. МОН України від 21 травня 2008 р. (лист № 1/11-1969) / Т. О. Ремех, О. І. Пометун. — К. : Вікторія, 2009 р.

Для визначення джерел навчальної інформації, за якими учень може самостійно вивчати тему, використано перелік підручників, навчальних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України на 2013/2014 н. р. а також джерела, рекомендовані автором для розширення та поглиблення знань із даної теми.

Основні підручники та навчальні посібники, рекомендовані

Міністерством освіти і науки України

1. Пометун О.І., Ремех Т.О. Правознавство : підручник / О. І. Пометун, Т. О. Ремех. – К. : Освіта, 2009. – 135 с.
2. Наровлянський О.Д. Правознавство : підручник / О. Д. Наровлянський. – К. : Грамота, 2009. – 258 с.

Додаткові підручники та навчальні посібники, рекомендовані

Міністерством освіти і науки України

1. Наровлянський О.Д. Практикум з правознавства / О. Д. Наровлянський, Л.О. Лоха. – К. : Грамота, 2009. – 165 с.
2. Ремех Т.О. Правознавство / Т. О. Ремех. – К. : Фенікс, 2010. – 147 с.
3. Пилипчатіна Л.М. Правознавство : підручник / Л. М. Пилипчатіна. – Х. : Юрист, 2011. – 136 с.

Перелік Інтернет-ресурсів, рекомендованих автором:

1. Національна академія внутрішніх справ (м. Київ): <http://www.naiu.kiev.ua/>
2. Національний університет «Одеська юридична академія»: <http://onua.edu.ua/>
3. Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»: <http://jur-academy.kharkov.ua/>
4. Рада адвокатів України: <http://radaadvokativ.org.ua/>
5. Верховна Рада України: <http://www.rada.gov.ua/>

Загальна характеристика теми

Опрацювавши матеріал теми, учні ознайомляться з основними юридичними професіями, їх ознаками, характеристиками. У темі розкривається роль юриста-практика в суспільстві, основні вимоги, що ставляться до спеціаліста, дається загальне уявлення про професійні риси, якими має володіти юрист, щоб відповідати своєму професійному призначенню.

Актуальність вивчення даної теми в умовах формування в Україні правової держави і підвищення ролі і значення права є очевидною.

У таблиці подано витяг із навчальної програми щодо змісту навчального матеріалу з теми та вимог до навчальних досягнень учнів із її засвоєння.

Розділ 7. Твоя подорож у світ юридичних професій (1 година)	
Які юридичні професії існують. Де здобути юридичну освіту. Хто такі слідчий і прокурор. Як стати адвокатом, суддею, нотаріусом. Коли і як ми звертаємося до правника	<u>Описує</u> окремі юридичні професії. <u>Характеризує</u> основні повноваження слідчого, прокурора та представників інших юридичних професій. <u>Описує</u> основні вимоги до осіб, які бажають працювати за юридичним фахом. <u>Називає</u> навчальні заклади, що надають юридичну освіту. <u>Аналізує і розв'язує ситуації</u> , в яких особа звертається по юридичну допомогу. <u>Висловлює судження</u> щодо причин популярності юридичних професій у світі

Поради учням щодо вивчення теми

Особливістю цієї теми є те, що знання юридичних професій, має профорієнтаційне значення для учня, вказує орієнтири для правильного вибору фаху зацікавленим особам. Знання основних повноважень фахівців-юристів, дозволяє правильно звертатися по юридичну допомогу, а отже ефективно відстоювати і захищати свої права та інтереси.

Дотримуйтесь такої послідовності вивчення теми: спочатку опрацюйте текст підручника, дайте відповіді на запитання, складіть перелік та опрацюйте нормативно-правові акти, що містять визначення юридичних професій, законспектуйте основні вимоги, що висуває законодавець до осіб, котрі бажають працювати за юридичним фахом.

Зверніть увагу, що конституційно-правові основи судової системи та прокуратури, окрім законів України містяться в статтях Конституції України.

Намагайтесь визначитися які юридичні професії є цікавими для вас, а які є

менш привабливими, з'ясуйте чому.

Шукайте інформацію, про навчальні заклади, які готують юристів на їхніх веб-сайтах. Поцікавтеся вимогами до вступу.

Тренуйтеся аналізувати і розв'язувати правову ситуацію з точки зору представників різних юридичних професій (уявляйте, себе у ролі фахівців з різних юридичних професій).

Словник до теми

Визначення основних понять, які зустрічаються в процесі вивчення теми, подано за виданням:

Юридичний словник / за ред. В. Г. Гончаренка. — Ю. : К. : «ФОРУМ». — 2006. — 473 с.

Адвокат [від латин. *advocare* – «кликати на допомогу»] — це фізична особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність, щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р.

Міліція в Україні – державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань. Відповідно до Закону України «Про міліцію» у редакції від 09.06.2013 р.

Нотаріус [від латин. *Noyarius* – «переписувач, секретар»] — це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності. Відповідно до Закону України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р.

Прокурор [від латин. *Procurare* – «наглядати, відати чим-небудь, піклуватися»] – посадова особа органів прокуратури України, на яку покладаються функції визначені Конституцією України та Законом України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р.:

Професія [від латинг. *Professio* – «оголошую свою справою»] – основний рід занять, вид трудової діяльності людини.

Слідчий – службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, уповноважена здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Відповідно до Кримінального процесуального Кодексу України від 13.04.2012 р.

Суддя в Україні – громадянин України, який відповідно до Конституції України та Закону призначений чи обраний суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010р.

Юрисконсульт [від лат. *Juris consultus* - правознавець] – працівник

юридичної служби підприємства, організації, установи.

Юриспруденція [від латин. *Jurisprudential* – «право»] – професійна практична діяльність юриста-практика.

Юрист [від латин. *Jus* – «право»] — це фахівець, який має юридичну освіту, правознавець, практичний діяч у галузі права.

Інформація для запам'ятовування

Для запам'ятовування наведено інформацію, яка є визначальною та потребує особливої уваги під час вивчення теми. Має важливе практичне значення для учнів.

Які юридичні професії існують?

Юридичних професій є багато, всі вони визначені у Державному класифікаторі професій. Особа, яка має диплом юриста може працювати на таких посадах: юрисконсульт, спеціаліст державної служби, помічник судді, суддя, помічник слідчого, слідчий, спеціаліст відділу реєстрації актів цивільного стану, секретар судового засідання, помічник адвоката, адвокат, помічник нотаріуса, нотаріус, помічник прокурора, прокурор, інспектор міліції, викладач правознавства тощо.

Де здобути юридичну освіту?

Юридичну освіту можна здобути у вищому навчальному закладі будь-якої форми власності, що має ліцензію на підготовку фахівців юристів освітньо-кваліфікаційних рівнів: «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. «вищий навчальний заклад - освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку осіб відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність».

Хто такі слідчий і прокурор?

П. 14 ст. 92 Конституції України вказує, що виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, організація і діяльність прокуратури, органів дізнання і слідства, нотаріату, органів і установ виконання покарань; основи організації та діяльності адвокатури.

Повноваження прокурорів, організація, засади та порядок діяльності прокуратури визначаються Конституцією України, Законом України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р. До функцій прокуратури відносяться:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, уповноважена здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Відповідно до Кримінального процесуального Кодексу України від 13.04.2012 р.

Коли і як ми звертаємося до правника?

Починати вивчення цього питання слід з ознайомлення зі ст. 59 Конституції України.

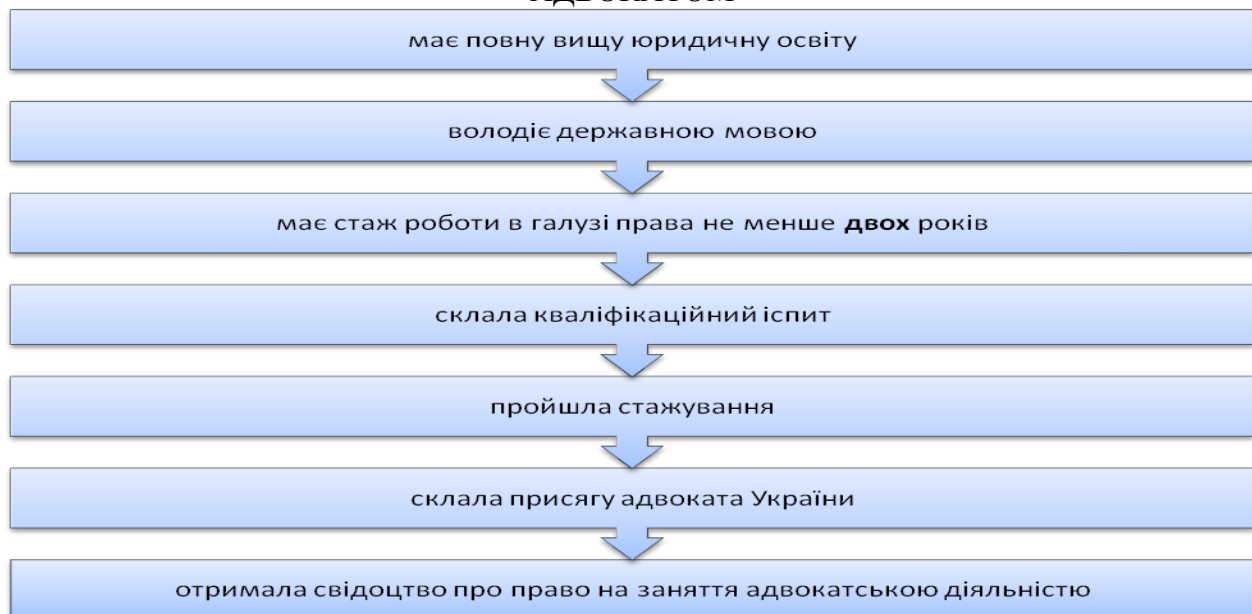
Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Варто зазначити, що офіційне тлумачення змісту ст. 59 міститься у Рішеннях Конституційного Суду № 13-рп/2000 від 16.11.00 та № 23-рп/2009 від 30.09.2009. Згідно з Рішенням твердження "кожен має право на правову допомогу" треба розуміти як гарантовану державою можливість будь-якій особі незалежно від характеру її правовідносин з державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами вільно, без неправомірних обмежень отримувати допомогу з юридичних питань в обсязі і формах, як вона того потребує.

Згадана у статті безоплатна правова допомога надається відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р.

ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, ЯКА ХОЧЕ БУТИ АДВОКАТОМ

ПРИСЯГА ПРАЦІВНИКА ПРОКУРАТУРИ

"Я, (прізвище, ім'я, по батькові) вступаючи на службу в прокуратуру, присвячую свою діяльність служінню Українському народові і Українській державі та урочисто присягаю:

✓ неухильно додержуватися Конституції, законів та міжнародних

- зобов'язань України;
- ✓ сумлінним виконанням своїх службових обов'язків сприяти утвердженню верховенства права, законності та правопорядку;
- ✓ захищати права і свободи людини та громадянина, інтереси суспільства і держави;
- ✓ постійно вдосконалювати свою професійну майстерність, бути принциповим, чесно, умлінно і неупереджено виконувати свої обов'язки, з гідністю нести високе звання працівника прокуратури.

Усвідомлюю, що порушення присяги несумісне з подальшим перебуванням в органах прокуратури".

ПРИСЯГА АДВОКАТА УКРАЇНИ

"Я, (ім'я та прізвище), урочисто присягаю у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі".

ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, ЯКА ХОЧЕ БУТИ НОТАРІУСОМ

ПРИСЯГА НОТАРІУСА

"Урочисто присягаю виконувати обов'язки нотаріуса чесно і сумлінно, згідно з законом і совістю, поважати права і законні інтереси громадян і організацій, зберігати професійну таємницю, скрізь і завжди берегти чистоту високого звання нотаріуса".

ПРИСЯГА СУДДІ

"Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом

верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади".

ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, ЯКА ХОЧЕ БУТИ СУДДЕЮ

ПРИСЯГА ПРАЦІВНИКА ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Я, (прізвище, ім'я та по батькові), вступаючи на службу до органів внутрішніх справ України, складаю Присягу і урочисто клянуся завжди залишатися відданим народові України, суворо дотримуватися її Конституції та чинного законодавства, бути гуманним, чесним, сумлінним і дисциплінованим працівником, зберігати державну і службову таємницю.

Я присягаю з високою відповідальністю виконувати свій службовий обов'язок, вимоги статутів і наказів, постійно вдосконалювати професійну майстерність та підвищувати рівень культури, всіляко сприяти зміцненню авторитету органів внутрішніх справ.

Клянуся мужньо і рішуче, не шкодуючи своїх сил і життя, боротися із злочинністю, захищати від протиправних посягань життя, здоров'я, права й свободи громадян, державний устрій і громадський порядок.

Якщо ж я порушу цю Присягу, то хай мене покарають за всією суворістю закону.

Самоперевірка знань

Для самоперевірки набутих учнем знань наведено завдання, що пропонувалися для ДПА з правознавства у 2011, 2012, 2013 роках, а також завдання, рекомендовані автором.

Завдання для перевірки знань

(за текстами Державної підсумкової атестації для 9 класу 2011 року, виконуються у письмовій формі)

1. Дайте визначення і наведіть приклади

Міліція – це _____
Приклади підрозділів міліції _____

Відповідь:

Міліція - це державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Підрозділи міліції:

1) кримінальної міліції;	5) міліції охорони;
2) міліції громадської безпеки;	6) судової міліції;
3) транспортної міліції;	7) спеціальної міліції;
4) державної автомобільної інспекції;	8) внутрішньої безпеки.

2. У завданні потрібно проаналізувати документ (статтю нормативно-правового акта) за запитаннями

Проаналізуйте статтю 2 Закону України «Про адвокатуру»

Стаття 2

Адвокатом може бути особа, яка має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України або відповідно до міжнародних договорів України дипломом іншої країни, стаж роботи в галузі права не менше двох років, володіє державною мовою, склала кваліфікаційні іспити, одержала в Україні свідоцтво про право на адвокатську діяльність та прийняла Присягу адвоката...

А Про яку юридичну професію йдеться? _____

Б Наведіть приклади адвокатської діяльності _____

Відповідь: професія адвоката.

Приклади діяльності адвоката: захист прав і свобод клієнта, надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, представництво (забезпечення реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні.)

Державна підсумкова атестація 9 клас 2013 (у письмовій формі)

(Лист МОНамолодьспорту № 1/9-92 від 08.02.13 року "Про порядок закінчення навчального року та проведення державної підсумкової атестації у загальноосвітніх навчальних закладах в 2012/2013 навчальному році".)

Тестові завдання

1. Укажіть від імені кого прокуратура підтримує державне обвинувачення в суді

А Генеральної прокуратури України

Б правосуддя

В держави

Г Президента України

Відповідь: В

2. Потрібно визначити пропущене та зайве у запропонованому ланцюжку термінів і понять, узагальнити та вказати правове явище, якому вони відповідають

Прокуратура; _____; адвокатура; Служба безпеки України – це _____.

Відповідь: прокуратура, органи внутрішніх справ, адвокатура, Служба безпеки України – правоохоронні органи України. Адвокатура є недержавним правоохоронним органом.

3. Потрібно проаналізувати (прокоментувати) статтю законодавчого акта за запитаннями

Проаналізуйте статтю 2 Закону України «Про адвокатуру»

Адвокатом може бути особа, яка має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України або відповідно до міжнародних договорів України дипломом іншої країни, стаж роботи в галузі права не менше двох років, володіє державною мовою, склала кваліфікаційні іспити, одержала в Україні свідоцтво про право на адвокатську діяльність та прийняла Присягу адвоката...

А Чи належить адвокатура до державних правоохоронних органів? _____

Б Яким вимогам має відповідати особа, яка хоче стати адвокатом? _____

В Назвіть відомі вам види адвокатської діяльності _____

ЗАВДАННЯ АВТОРА

Завдання 1. Заповніть таблицю:

Професія	ВИМОГИ						НПА, що визначає статус
	громадянство	вища юридична освіта	стаж	стажування	вік	присяга	
Адвокат							
Суддя							
Нотаріус							
Прокурор							

Відповідь:

Професія	ВИМОГИ						НПА, що визначає статус
	громадянство	вища юридична освіта	стаж	стажування	вік	присяга	
Адвокат	-	+	2 р	+	Не визначено	+	Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р.
Суддя	+	+	3 р	Не визначено	25	+	Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р.
Нотаріус	+	+	6 р. із них 3 р. на посаді помічника нотаріуса або консультанта державної нотаріальної контори	Не визначено	Не визначено	+	Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р.

Прокурор	+	+	3 р	до 1 р.	25	+	Закону України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р.
----------	---	---	-----	---------	----	---	--

Завдання 2. Робота з текстом присяг.

- Прочитайте присяги представників різних юридичних професій.
- Поміркуйте, якими рисами повинен володіти юрист, щоб відповідати своєму професійному призначенню.
- На вашу думку, чи володієте ви цими рисами, а які ще слід розвивати?
- У тексті присяг знайдіть спільне та індивідуальне, таке що притаманне для виконання специфічних функцій.
- Які моральні якості необхідні для цих юридичних професій?

Творчі роботи

1. Підготуйте реферат на одну з тем:

1. Гуманізм і справедливість - основні принципи юриспруденції.
2. Безоплатна правова допомога в Україні. (Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р.)
3. Причини популярності юридичних професій у світі.
4. Характеристика основних повноважень прокурора.
5. Історія юридичної професії *(на вибір)*.

2. Підготуйте презентацію з теми «Де в Україні можна здобути юридичну освіту». При підготовці творчих робіт слід користуватися літературою із зазначеного переліку та нормативно-правовими актами, зазначеними автором та розміщеними на сайті Верховної Ради України - <http://www.rada.gov.ua>

Перелік методичної літератури

Методична література, рекомендована Міністерством освіти і науки

1. Наровлянський О.Д. Правознавство. Книга для вчителя: календарне планування та розробки уроків. / О.Д. Наровлянський. – Грамота, 2009. – 94С.
2. Смагін І.І. Соціально-правовий захист дитинства. Навчально-практичний посібник / авт.-уклад.: Смагін І.І., Арешонков.В.Ю., Смагіна Т.М. – Житомир: Полісся, 2011. – 344 с.

Джерела інформації, рекомендовані автором

1. Клясен Н.Л. Всеукраїнський конкурс «Учитель року – 2011» номінація «Історія», / газета «Історія України. Правознавство», // видавництво «Шкільний світ» № 33-34 (721-722), вересень, 2011, с. 6-11.
2. Квасов, В.В. Практикум з основ правознавства: 9 клас / В.В. Квасов. – Х.: Видавн. група "Основа", 2004. – 143 с.- (Б-ка журн. "Історія та правознавство"; Вип. 6).
3. Квасов В.В. Основи правознавства в схемах і таблицях / В.В. Квасов, Л.В. Квасова, О.О.Івакін. – Х. : Видавн. група "Основа", 2008 – 96 с.
4. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О.Пометун, Л.Пироженко – К. :а.С.К., 2004. – 192 с.

2.7. Багато професій у світі, зумій відшукати свою: виховна година для учнів 7-8 класів

Миколаєнко Ж. М., Яготинський НВК

«Спеціалізована школа - загальноосвітня школа I – III ступенів № 2»

Мета: надати учням уявлення про різноманітність існуючих професій; формувати повагу до праці людини; розвивати увагу, пам'ять, світогляд дитини; порадити, як обрати професію до душі, як уникнути помилок і розчарувань.

Хід заняття

*Якщо людина не знає, до якого порту вона
пливе, жоден вітер не буде їй попутним.
Сенека*

1. Вступне слово вчителя.

Тема профорієнтації серед молоді є дуже актуальною, тому що праця завжди була, є і буде основою життя. І від того, як людина працюватиме, залежатиме майбутнє не тільки сім'ї, а й держави. Я хочу зачитати вам притчу.

«Якось один народ вів нелегку боротьбу проти загарбників. І коли всім стало зрозуміло, що вони програють битву, вояки перестали вірити своєму воєначальнику, почалася паніка. Тоді люди обернулися до Господа і попросили: «О, Боже, допоможи нам, покажи, де та людина, яка поверне військо і надихне його на перемогу над ворогом». Господь змилювався їм і показав дім, де жила така людина. Це був дім шевця. Люди здивувалися: «Це ж дім шевця!». «Ні, – сказав Бог. – Там живе справжній генерал». Вояки з недовірою, але все ж пішли до нього. Швець не так вправно володів мечем, зате він уміло направляв, підтримував військо, показував можливі варіанти тактики. Вояки без роздумів кидалися у бій, бо бачили омріяну перемогу.

Отже, людина, яка могла бути генералом, шила не дуже гарне взуття, а бездарний генерал вів військо до поразки».

У чому ж суть притчі?

Відповідь учнів. Правильний вибір професії.

Вчитель. Так. Одним із найважливіших кроків у житті є вибір професії. Адже займатися тим, що тебе цікавить, приносить радість, – одна з найважливіших умов відчуття життєвої повноцінності.

«Ким ви працюєте?» – це чи не найперше запитання, яке ставлять під час знайомства будь-якій дорослій людині. «Ким працюють твої батьки?» – цікавляться навіть діти. І це не випадково, адже професія – одна з найважливіших характеристик людини.

Ще малими на запитання «Ким ти будеш?» відповідають, як правило, не задумуючись: льотчиком, артистом, моряком, учителем... Зараз же, коли настає вже -надцять літ, ми відчуваємо, як важко відповісти на таке, здавалося б, просте запитання.

І справді, дуже нелегко розібратися у такому великому розмаїтті професій. Причому, ця проблема дедалі ускладнюється. У 1926 році нараховувалося близько 10 тисяч професій, 1 1991 – понад 50 тисяч, а нині – більше 100 тисяч.

Отже, з цієї великої кількості людських справ треба обрати одну.

І тут важливо не помилитися – віддати перевагу тій професії, яка найбільше відповідає здібностям, покликанню, знанням.

Кожна професія унікальна по-своєму.

2. Запитання до учнів

— Чим, наприклад, відрізняється професія продавця від професії водія?

(Продавець працює з людьми, водій – з технікою.)

— А що спільного в того ж продавця та вчителя?

(Вони працюють із людьми.)

3. Робота з учнями.

Залежно від того, з ким (чим) працює людина, професії діляться на п'ять груп:

1. **«Людина – природа»** (городник, ветеринар, агроном, зоотехнік);

Предметом їх праці є жива природа: рослинні і тваринні організми.

2. **«Людина – техніка»** (електрик, слюсар, водій, професії пов'язані з обслуговуванням електрообладнання(ремонт радіо- і телевізійної апаратури, також з переробкою продуктів сільського господарства (кухар, пекар);

У цьому типі професій головний провідний предмет праці – технічні об'єкти (машини, механізми).

3. **«Людина – знакові системи»** (програміст, секретар, кресляр, бухгалтер, контролер-касир, перекладач);

У цьому типі професій головний предмет праці – умовні знаки, цифри, коди. Сучасна людина весь час перебуває в світі знаків – тексти, креслення, схеми, таблиці, формули для цього потрібні й відповідні спеціалісти.

4. **«Людина – людина»** (лікар, учитель, продавець, перукар, екскурсовод);

Головний зміст праці в професіях типу «людина – людина» - це взаємодія між людьми. Для успішної роботи треба навчитися встановлювати і підтримувати контакти з людьми, розуміти людей, знати їхні особливості. А працювати з людьми далеко не просто. Ось, наприклад, продавець. Під час роботи йому доводиться щохвилини контактувати з новими людьми. Покупці, звичайно, різні: є серед них прискіпливі, нерішучі у виборі товару, надто балакучі. Для продавця спілкування з покупцями – обов'язок. А тому треба мати своєрідний талант – уміння бути спокійним, ввічливим, тактовним.

5. **«Людина – художній образ»** (актор, художник, композитор, редактор художньої літератури, артист театру, естради). Одна з особливостей професій цього типу полягає в тому, що значна частка трудових зусиль працівника залишається невидимою для стороннього спостерігача. Так, за виступом артиста, що триває всього кілька хвилин, стоїть щоденна багатогодинна праця. Обираючи таку професію, потрібно подумати саме про цю, невидиму працю, яка може виявитись непосильною.

4. Демонстрація формули вибору професії

Вибір професії базується на трьох «китах»:

ХОЧУ – бажання, цілі, інтереси, домагання.

МОЖУ – простір здібностей, талантів, стан здоров'я.

ТРЕБА – запити ринку праці, соціально-економічні проблеми регіону.

5. Запитання до учнів

Які професії зараз найпопулярніші? Як ви вважаєте, чому вони стали престижними?

(Добре оплачуються, мають загальну повагу.)

6. Слово вчителя

Ви всі хочете, щоб професії, які ви оберете, приносили вам гарний прибуток. Але чим займаються представники цих професій? Деякі з них ми з вами розглянемо.

7. Виступи учнів

Учень. У перекладі з грецької «економіка» – це «раціональне господарювання». У цій професії необхідні логічне мислення, аналітичний склад розуму. В економіста не завжди є можливість однозначно відповісти на поставлене запитання. Іноді такої відповіді просто не існує. Труднощі цієї професії полягають в тому, що кожне рішення економіста містить частку ризику. У той же час саме це робить цю роботу захоплюючою та цікавою. Бухгалтер відіграє не менш важливу роль, ніж економіст. Минули часи, коли бухгалтера уявляли суворою літньою людиною в окулярах. У наші дні на допомогу бухгалтерам прийшли новітні комп'ютерні програми. Але, як і раніше, бухгалтеру необхідні такі риси, як старанність, скрупульозність, посидючість. Адже якщо він помилиться в обрахунках бодай на кілька копійок, це може спричинити перекручування всієї звітності, а іноді навіть і збитки.

Вчитель. Чи всі з вас здатні годинами сидіти над важким завданням і намагатися його розв'язати?

Не менш популярна в наш час професія юриста.

Учениця. Кого ми уявляємо, якщо йдеться про професію юриста? Для мене це солідна людина в окулярах, що схилилася над письмовим столом, заваленим теками із паперами. Юрист стриманий, уміє конкретно і чітко висловлювати свої думки, доводячи їх тільки фактами або законами. У наш час юристи є майже у всіх організаціях. Вони стоять на сторожі закону, захищаючи людей і підприємства від беззаконня та свавілля. Юрист повинен мати добру пам'ять і вміти користуватися відповідною літературою. І якщо учню ще в школі важко запам'ятати правила та цитати, знайти необхідну інформацію в словнику чи енциклопедії, то опанувати цю професію йому буде складно. Ви можете заперечити: мовляв, формулювання законів можна взяти в комп'ютері або в книзі. Але на практиці, наприклад під час судового засідання, адвокат повинен миттєво реагувати на ту або іншу заяву противної сторони або судді. У цей момент доля людини або підприємства залежатиме від досконалого знання адвокатом законів і від його вміння переконувати.

Не менш престижною в наш час є професія менеджера. Японці вважають, що у бізнесі існує три головних фактори: по-перше, управління, по-друге, управління і по-третє, теж управління. Управління здійснює менеджер, чомусь і в нашій мові раптом з'явилося це звучне слово, замість українського «той, хто управляє». Керівники-управлінці були потрібні завжди, наприклад, успішна діяльність підприємства багато в чому залежить від працівників. Менеджери персоналу здійснюють підбір кваліфікованих людей, які найкраще підходять для певного виду робіт. До їх обов'язків входить: формування штатів, підбір персоналу, підготовка кадрів. Для цих працівників важливим фактором є

схильність до роботи з людьми, менеджеру потрібно мати високий рівень інтелекту, добру пам'ять, організаторські здібності. Кваліфікацію вони отримують у вищих навчальних закладах.

Вчитель. Які риси характеру важливі для юристів? (Учні відповідають.)

І найголовніше у будь-якій професії: справжній фахівець повинен уміти багато й плідно працювати. Якщо ж ви, прослухавши повідомлення про ці спеціальності, вирішили, що вони вам не підходять, ми звернемося до інших, не менш цікавих і важливих професій. Із багатьма з них ви знайомі.

Учень. За старих часів аристократи намагалися вразити своїх сусідів вишуканим частуванням. Кухарів виписували з-за кордону, навіть переманювали, підсиляли до сусідів шпигунів, щоб заволодіти рецептом вишуканої страви. Самі ж кухарі ревно охороняли свої фірмові рецепти. У наш час справжній майстер зі звичайних продуктів може приготувати різноманітні смачні страви. Досвідчений кухар, дивлячись на рецепт, здатний уявити зовнішній вигляд і смак страви. Кухар повинен знати, як правильно зберігати, обробляти продукти, уміти прикрасити виготовлене. Закінчивши професійне навчання, молоді люди працюють помічниками кухаря на підприємствах громадського харчування: в ресторанах, кафе, шкільних їдальнях та ін. Тільки вдосконалюючи свою майстерність, можна «дорости» до шеф-кухаря, фірмові блюда якого стануть візитною карткою солідного ресторану або кафе.

Ви знаєте, що серед молоді поширена професія бармена (від англ. bar - стійка) – людина за стійкою. Саме він готує і реалізує готові до споживання безалкогольні і слабоалкогольні напої, кондитерські вироби, холодні і гарячі страви, оформлює вітрини та прилавки.

Вчитель. Не для всіх ці професії стануть справою життя, але знання вам обов'язково стануть у пригоді. Сьогодні можна зробити успішну професійну кар'єру, ставши, наприклад, кравцем або перукарем та ін. Недармав нашому місті телефони кращих перукарів і кравчинь передають із рук в руки, а менеджери солідних магазинів мають гідну зарплату.

Але якою гарною та цікавою не була б професія, вона повинна бути затребуваною.

Наше місто, насамперед, потребує представників робочих професій.

Учениця. Одне покоління людей змінює інше. Деякі речі здатні пережити людей, але й до них дотягнеться безжалісна рука часу. Майстерність реставратора рятує від загибелі твори мистецтва, залишені нам минулими поколіннями. У царській Росії реставраторів цінували настільки, що найвидатнішим з них дарували дворянські титули.

Для того щоб стати реставратором, необхідно знати історію, уміти працювати з архівами. Крім того, він повинен знати методи й технології реставраційних робіт. Йому необхідні посидючість, акуратність і розвинена уява. Найголовніше – він має з повагою ставитися до праці майстрів минулого.

Вчитель. Від роботи реставраторів залежить, чи збережуться в наших музеях дорогоцінні колекції, чи вражатимуть нас своїм чудовим виглядом пам'ятки старовини. Але нарешті прийде час, коли основні роботи буде завершено. Тоді за свою справу беруться екскурсоводи.

Учень. Мільйони людей відкривають для себе новий світ, знайомлячись із

культурними пам'ятками. Але без цікавої розповіді екскурсовода вони залишаються загадкою навіть для найдопитливішого туриста. Екскурсовод працює в музеї, знайомить туристів з визначними пам'ятками міста. Справжній професіонал багато читає, має гарну пам'ять, широкий світогляд. Зайшовши до музею або на виставку і випадково почувши розповідь екскурсовода, можна захопитися та дослухати його до кінця. Але трапляється іноді, що навіть найдопитливішим туристам стає нудно, їм доводиться докладати великих зусиль, щоб вислухати нецікаву, позбавлену емоційності розповідь.

Поряд із цим екскурсоводу необхідне гарне здоров'я, витривалість, адже іноді доводиться цілий день перебувати на ногах, долати значні відстані, спускатися в підземелля, підніматися в гори – і за будь-якої погоди. І нарешті, доброю підмогою в роботі екскурсовода є почуття гумору.

Вчитель. Діти, сьогодні ви прослухали багато розповідей про професії, і в кожній із них ми звертали увагу на ті риси характеру, які необхідні в тій або іншій професії.

Запитання до учнів.

Які ж з них є загальними для всіх?

(Працездатність, чесність, любов до своєї справи, відповідальність, потяг до знань.)

Насправді, тільки працююча, чесна, захоплена своєю професією людина може досягти майстерності у будь-якій справі.

8. Гра «Морські командні навчання».

Зараз ми з вами проведемо морські командні навчання. Побачимо, чи зможете ви бути капітанами далекого плавання. Уявіть, що ваш корабель тоне в Тихому океані. Через помилку навігаційних приладів невідомо, де ви. У вас є в кишенях 2 купюри по 5 гривень, сірники та великий надувний пліт, але на нього можна взяти лише 10 предметів. Ваше завдання: вирішити, який із перелічених предметів варто взяти в першу і в десяту чергу.

Перед вами списки предметів. Проранжуйте їх.

Правильні відповіді:

1. Дзеркало для гоління – для сигналізації повітряним і морським рятувальникам.

2. 10-літрова каністра з нафтогазовою сумішшю – її можна підпалити поза плотом, і вона плистиме, привертаючи до себе увагу.

3. 20-літрова каністра з водою – необхідна для тамування спраги.

4. Сухий пайок – основний запас їжі.

5. Шоколад – резервний запас їжі.

6. Рибальське спорядження – оцінюється нижче, ніж шоколад, бо невідомо, чи вдасться спіймати рибу.

7. Плавальна подушка – рятувальний засіб.

8. Пляшка рому – антисептик за будь-яких травм, в інших випадках не має цінності, бо вживання може викликати зневоднення.

9. Радіоприймач – майже не потрібен, бо не має передавача.

10. Карта Тихого океану – без додаткових навігаційних приладів скористатися нею не можна.

9. Підсумок уроку. Заключне слово вчителя.

Сьогодні дуже багато платних навчальних закладів, не кожна дитина зможе здобути вищу освіту. Для будь-якої професії в першу чергу потрібні міцні знання. Кажуть, що майстер – це той, хто знайшов своє покликання у праці. Хоч би ким ви стали, насамперед маєте бути людьми – добрими, працьовитими, правдивими, чесними, чуйними до чужого горя.

Вибір професії – це справа не одного дня. Сьогодні ми зробили початок, а вдалий вибір залежить від вас.

Список використаних джерел

1. Скворчевська О. Класні години з психологом / О.Скворчевська, О. Нурієва – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 240с.

2. Педагогіка успіху: теорія і практика: навчально-методичний посібник / [Калошин В.Ф., Гоменюк Д.В., Луценко Ю.А.] / К.: Інститут професійно-технічної освіти, 2011. – 194с.

2.8. Мій вибір: виховна година з елементами тренінгу для учнів 9 класу

*Корзун Н.В., Дем'янецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
Переяслав-Хмельницької районної державної адміністрації*

Мета: допомогти старшокласникам у визначенні своєї мети стосовно майбутньої професії, визначити шляхи її досягнення, дати рекомендації щодо правильного вибору професії; формувати в учнів потребу у самовдосконаленні.

Обладнання: мультимедійний проектор, плакати з вправами «Карта мрій», «Дерево рішень», «Валіза», картки з завданнями, різнокольорові скриньки.

Вихователь: Кажуть, що вибір професії – це друге народження людини. Пройде зовсім небагато часу, і вам доведеться вибирати свій шлях у житті. І шлях цей почнеться з перехрестя, від якого розходяться не на три дороги, як у казці, а 50 тис. доріг – саме стільки зараз існує професій. І дуже важливо не помилитися у виборі шляху. Адже від цього вибору залежить багато чого: і матеріальний достаток, і коло спілкування, і інтереси, і щастя в житті. Як зробити правильний вибір, куди і на кого йти вчитися далі? Адже на даний час існує багато різноманітних професій. Як зорієнтуватися в цьому безмежному морі, вибрати серед них ту, яка допомогла б успішно розпочати самостійну трудову діяльність, а значить і життєвий шлях? Саме цьому й буде присвячена наша виховна година.

Вправа «Карта мрій»

Мета: виявлення індивідуальних уподобань кожної дитини.

Хід проведення: На ватмані намальована карта України, зафарбована в п'ять кольорів. (Типи професій за класифікацією Клімова висвітлені на екрані мультимедійного проектору та умовно позначені на карті за такими кольорами: Людина-техніка – синій; Людина-природа –зелений; Людина-людина – жовтий; Людина-художній образ – червоний; Людина-знакова система – білий).

Кожен з учнів має сказати:

«Я мрію стати _____ (назва професії), тому що _____ (причина)».

Обговорення: Учні, обґрунтовуючи свою відповідь, прикріплюють стікери

з своїм іменем та назвою вибраної професії на карту з відповідним кольором.

Вправа «Дерево рішень»

Мета: рефлексія з приводу обрання професії.

Хід проведення: На дошці прикріплене яблуневе дерево, намальоване на ватмані. На столі знаходяться вирізані з паперу зелені яблука та білі квіти.

Учням потрібно взяти:

- квітку – якщо вони з професією ще не визначились;
- яблуко – якщо визначилися з вибором.

Кожен учасник прикріплює на дерево яблуко або квітку. За допомогою цієї вправи можна побачити, скільки дітей вже визначилися з вибором професії і кому ще потрібна допомога.

В кінці вправи можна скласти діаграму в процентному відношенні щодо професійного визначення учнів класу.

Вправа «Мозковий штурм»

Хід проведення: На дошці написані три слова, які мають відношення до професійної діяльності людини: професія, спеціальність, посада. Діти дають відповіді на запитання:

Як би ви пояснили відмінність між цими словами?

- Що таке професія? (Професія – це вид трудової діяльності)
- Що необхідно у першу чергу, щоб отримати професію? (Освіта)
- Президент, двірник, прибиральниця – це професії? (Ні, тому що ніде не навчають цим заняттям, хоча вони є трудовою діяльністю)
- На що ми сподіваємось, отримуючи професію? (Вона приносить нам радість, задоволення й забезпечуватиме матеріально)
- Що таке спеціальність? (Вид заняття в межах однієї професії)
- Що таке посада? (Це перелік обов'язків, які покладаються на певну людину і є обов'язковими для виконання)

Визначення понять висвітлюються на екрані мультимедійного проектора:

Професія – це трудова діяльність людини, яка дає йому кошти для існування і розвитку.

Спеціальність – вид занять в рамках однієї професії.

Посада – це місце, яке обіймає людина в певній організації.

Вправа «Професія. Спеціальність. Посада»

Робота в групах.

Хід проведення: Учасники діляться на дві групи. Кожна група отримує аркуші, на яких записані назва професії, спеціальність і посада. Порадившись між собою, необхідно визначити, що є що. Представник команди презентує роботу групи.

Завдання: визначити професію, посаду, спеціальність і пояснити на таких прикладах:

I група:

учитель математики – учитель – директор;
головний бухгалтер – бухгалтер – бухгалтер-касир;
старший інженер – інженер – інженер-технолог;

II група:

продавець – завідувач відділу – продавець продовольчих товарів;

головний лікар – лікар – стоматолог;
бригадир – будівельник – маляр-штукатур.

Вправа “Ранжування професій”

Хід проведення: Зараз я вам пропоную картки, на яких написані назви різних професій. Ваша задача: вибрати і розділити картки на сучасні, престижні та професії, які завжди потрібні. Для цього об’єднаємося в групи:

перша група буде складати список «Престижних професій»;

друга група – «Сучасних професій»;

третья група – «Професій, які завжди потрібні».

Списки професій, які у нас вийшли:

Престижні: юрист, економіст, менеджер, топ-модель, телеведучий, журналіст, програміст, автослюсар, пластичний хірург, комерційний агент, рекламний агент, адміністратор, дизайнер і т.д.

Сучасні: програмісти, банківські службовці, бухгалтери, рекламисти, маркетологи, дизайнери інтер'єру, архітектори, фахівці з піар технологій, поліграфісти, журналісти, інженери, юристи, адвокати, вчителі, викладачі вузів, перекладачі, артисти, музиканти і т.д.

Професії, які завжди потрібні: лікар, учитель, двірник, будівельник, водій, перукар, міліціонер, пекар, хлібороб, кухар, слюсар, сантехнік і т. д

Обговорення: Звичайно, ми тут перелічили не всі професії. Їх у світі, як я вже говорила, близько 50 тисяч. Але, вибираючи собі спеціальність, ми орієнтуємося не на весь світ, а на те суспільство, яке нас оточує, на країну, в якій ми живемо.

Вправа “Скринька”

Мета: навчити учнів правильно приймати рішення, враховуючи усі “за” та “проти”.

Хід проведення: вибрати три учасники. Можна бажуючих. Їм пропонується вибрати одну із трьох скриньок. Скриньки червоного, білого та чорного кольорів. У першій скринці – яблуко, у другій – лимон, а третя – порожня. Ніхто з дітей не знає, що знаходиться в скриньках. Спостерігачі можуть давати поради на рахунок вибору.

Питання для обговорення:

- Чому ви обрали цю скриньку?
- Чого вам не вистачало, щоб прийняти рішення?
- Що ви відчули, коли відкрили скриньку?
- Які були наслідки і чи були вони приємними для вас?

Після обговорення підвести підсумки. Звернути увагу учнів на те, що для прийняття рішення потрібно мати достатню кількість інформації, а учасники її не мали. Тому вони робили свій вибір за кольором, порадами оточуючих, навмання. А це відповідно і приводило до розчарувань.

Вихователь: Діти, приблизно кожен третій помиляється у своєму виборі, і кожен зізнається, що не зовсім задоволений, і якщо б починати все спочатку, то, напевно, пішов би іншою стежкою. Чому ж так багато молодих людей помиляється у своєму виборі? Як ви вважаєте?

Відповіді дітей:

- «тиснуть» батьки;

- ідуть за модою;
- не мають достатньої інформації про професію, яку обрали;
- вибирають «за компанію»;
- не мають здібностей і нахилів до цієї професії тощо.

Вихователь: Але як же тоді правильно вибрати професію?

(Підвести дітей до думки, що обравши “свою” професію потрібно дізнатись про неї якомога більше).

Скажіть, будь ласка, що буде, якщо довжину нашої кімнати помножити на ширину та на висоту? *(Об’єм класної кімнати)*

А що вийде, якщо скласти три слова, які винесені в тему сьогоднішньої виховної години: **«хочу», «можу», «треба»?**

Я відкрию вам секрет: вийде формула усвідомленого вибору професії:

ХОЧУ + МОЖУ + ТРЕБА = ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР ПРОФЕСІЇ

У цій формулі три величини. Що вони означають?

Хочу – це все, що мені подобається, до чого лежить душа.

Можу – це все, що мені під силу, згідно моїх здібностей.

Треба – це те, що потрібно для ринку праці (суспільства, країни тощо).

Визначення понять та формула правильного вибору професії висвітлюються на екрані мультимедійного проектора.

Інформаційне повідомлення вихователя ”Основні помилки при виборі професії”

1. Помилкове уявлення про зміст деяких професій.
2. Захоплення зовнішньою характеристикою професії.
3. Вибір професії під впливом товаришів, друзів (за компанію).
4. Не зовсім правильне уявлення про творчі можливості професій – не має «не творчих» професій, а є «не творче» відношення людей до діяльності.
5. Ототожнення навчального предмету з професією.
6. Недостатнє знання професії.
7. Вибір професії під впливом випадкових обставин.
8. Ототожнення при виборі професії із ставленням до представників тієї чи іншої професії.
9. Невміння правильно оцінити свої нахили, здібності, можливості.
10. Забобони честі (поділ професій на престижні і непрестижні).
11. Незнання основних дій в процесі обґрунтування і вирішенні завдань при виборі професії.

Обговорення. Пояснення не зрозумілих учням «помилки при виборі професії».

Висновок: помилки, допущенні при виборі професії, не проходять безслідно і з часом обов’язково нагадають про себе.

Вправа ”Оптимісти і скептики”

Мета: показати учням, що кожна професія має свої плюси та мінуси.

Хід проведення: об’єднати учнів у дві групи. Кожна група за бажанням своїх учасників обирає одну з професій. Завдання групам: дати позитивну і негативну характеристику обраний професії.

Обговорення: підвести учасників до висновку, що ця обставина також має бути врахована при виборі професії. Але якщо професія вибрана до душі, то всі

мінуси переживаються легше.

Вправа «Валіза в дорогу»

Хід проведення: На дошці прикріплена валіза, намальована на ватмані. Вихователь пропонує учням заповнити цю валізу речами, які на їх погляд допоможуть досягти успіхів у житті та кар'єрі.

Відповіді записуються на стікерах і прикріплюються до валізи.

Вихователь: Наостанок я хочу роздати пам'ятки-рекомендації. Сподіваюсь, що вони будуть вам корисні.

Рекомендації "Вибір майбутньої професії".

Вибираючи свою майбутню професію, запам'ятай:

1. Вибір професії – важливий крок у житті кожної людини. Тому роби його усвідомлено, враховуючи свої схильності та здібності.

2. Не розділяй професії на хороші та погані, цікаві й нецікаві, важкі й легкі, бо все залежить не від професії, а від твого ставлення до неї.

3. Не вибирай професію "за компанію" разом зі своїми друзями. Пам'ятай: те, що підходить твоєму другу – може не підійти тобі.

5. Радься з батьками, друзями, вчителями. Але, беручи кінцеве рішення, прислухайся до своїх бажань та потреб.

6. Пам'ятай, що світ професій набагато більший за кількість шкільних предметів.

7. Не вибирай професію тільки на підставі свого улюбленого предмета у школі або ставлення до вчителя.

8. Збирай як можна більше інформації про різні професії.

9. Вивчай самого себе, май чітке уявлення про свої інтереси, здібності та схильності.

10. Уточни, чи є на ринку праці попит на обрану тобою професію.

11. Знайди можливість поспілкуватися з представниками обраної тобою професії.

12. Якщо ти невдало обрав професію, пам'ятай, що її можна змінити у будь-якому віці. Для цього потрібно мати лише бажання.

Підсумки:

- Що було важливим для вас на сьогоднішньому занятті?

- Які висновки із сьогоднішнього заняття ви зробили для себе?

Отже, ви отримали інформацію про світ професій, вивчили формулу правильного вибору професії. Слід пам'ятати, що вибір професії – це справа не одного дня. Сьогодні ми зробили початок, а вдалий вибір залежить від вас. Враховуйте всі обставини, пов'язані з майбутньою трудовою діяльністю. Найголовніше, що остаточний вибір лише за вами, бо обираючи професію, ви обираєте власну долю. Немає професій поганих і хороших. Бувають погані і хороші працівники.

Вправа “Побажання”

Мета: створити гарний настрій.

Хід вправи: учні стають в коло і за годинниковою стрілкою бажають щось приємне один одному. Побажання можуть бути пов'язані з вибором професії.

Дякую за активну роботу. Бажаю всім вам успіхів!

Список використаних джерел

1. Абетка соціального педагога / укладач В.В. Волканова. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 235 с.
2. Демянчук Н. «Хочу»+«Можу»+«Треба»=«Правильний вибір професії»/ Наталія Демянчук // Психолог.- № 25-27. – 2009. – с. 54-64
3. Поліщук О.П. Професійний вибір. Класифікація професій /О.П. Поліщук // Класному керівнику. Усе для роботи. - № 3. – 2012. – с. 9 -10

2.9. Батьківська підтримка в реалізації професійних намірів старшокласників: тренінгове заняття для батьків

Огородник О.В., Володарська загальноосвітня школа I-III ступенів №1

Мета:

- актуалізувати розуміння правил вибору професії, з точки зору психологічних, медико-психологічних та соціально-економічних аспектів професійного вибору;
- сприяти становленню і розвитку відношень співробітництва і партнерства батьків і дітей в прийнятті рішень;
- розширювати знання батьків про психологію сімейних стосунків;
- сприяти зміні внутрішньо сімейних стереотипів в процесі взаємодії батьків і дітей; удосконалювати психолого-педагогічну культуру батьків.

1. Вступне слово

Психолог вітає учасників заняття та повідомляє, що на занятті буде йти мова про оптимальні дії батьків під час професійного самовизначення їхніми дітьми.

2. Вправа «Знайомство»

Мета: познайомити учасників заняття, створити у групі привітну доброзичливу атмосферу.

3. Вправа «Правила»

Мета: визначити правила роботи в групі, створити атмосферу співпраці.

4. Вправа «Очікування»

Мета: визначити очікування учасників від заняття.

5. Анкета для батьків «Моя роль в підготовці дитини до вибору професії»

Інструкція. Уважно прочитайте судження і якщо воно про вас, то відповідайте «так», якщо це не схоже на вас, то відповідь «ні».

1. Я часто розповідаю про свою професію вдома, про успіхи і труднощі на роботі.

2. Ми з дитиною часто обговорюємо прочитані книги, переглянуті кінофільми.

3. Я не знаю, яке доручення в класі має мій син (донька).

4. Моя дитина добре знає про мою професію.

5. У мене немає вільного часу обговорювати з дитиною його інтереси і захоплення.

6. Я думаю, ким би не стала моя дитина в майбутньому, загально трудові навички отримані вдома, ніколи не завадять.

7. Я не хочу радити , чим займатися дитині в житті, тому що він повинен вирішувати це сам.

8. Мені здається, що заставляти сина(доньку) брати участь у домашній роботі не треба, ще все в житті встигне.

9. Я знаю ,які навчальні предмети подобаються моєму сину(доньці), а які ні.

10. Я думаю, що участь у суспільних справах допоможе моїй дитині проявити свої здібності.

Кожна відповідь, що співпадає з ключем оцінюється в 1бал. Додайте отримані бали.

Ключ:

«так»-1, 2, 4, 6, 9, 10.

«ні» 3, 5, 7, 8.

10-8 – Ви намагаєтесь активно навчити дитину корисним трудовим навичкам, допомагаєте проявити свої інтереси і здібності.

8-6 –Ви розумієте важливість сімейного виховання, але одного розуміння не достатньо.

5-3 – В не дуже приділяєте увагу трудовому вихованню та вибору майбутньої професії.

2-0 – Ваша дитина потребує вашої уваги!

6. Вправа «Ярлики»

Батьки об'єднуються в три групи. Кожен одягає корону з написами: «Посміхнись мені», «Будь похмурим», «Похвали мене», «Говори, що я нічого не вмію», «Пожалій мене», так, щоб батьки не бачили, що на них написано. Після чого кожній групі дається завдання скласти картину із розрізаних кусочків, але звертатися під час роботи так, як написано на короні.

Після чого, не знімаючи корни, батьки відповідають на питання:

- Чи подобається вам, коли з вами спілкувались таким чином?

Завдання для обговорення.

- Чим в реальному житті можуть бути «корони»?
- Як впливають подібні ярлики на спілкування?
- Як часто ми зустрічаємося з ситуаціями навішування ярликів?
- Як дитина реагує на це ?
- Як можна змінити уявлення людини про іншого ?
- Чи легко позбутися ярлика? Як це зробити ?

7. Вправа «Знайди невідоме»

Спеціалісти рекомендують: обираючи професію, скористайся формулою «Хочу + Можу + Треба». Визначте, які принципи заcodedані в даних складових.

Висновок:

«Хочу» - це те, що приваблює в професії (щоб професія була радістю, а не тягарем).

«Можу»- здібності, можливості, стан здоров'я.

«Треба» - попит на обрану професію на ринку праці.

8. Інформаційне повідомлення

Вибір професії починається з визначення мети. Перш за все ви повинні чітко розмежувати поняття "мрія і мета". Мрія зазвичай досить абстрактна й

узагальнена, мета ж прекрасна тим, що її, як правило, досягають. Мета - це бажання, заряджене емоцією. Щоб мрія стала метою, спробуйте виразити її більш конкретно – в подіях, поведінці, образах. І в поняттях, які можуть бути виміряні. Найкраще за все, звичайно, на папері. Але передусім ознайомтеся з деякими неодмінними умовами перетворення мрії па мету.

Мета має належати Вашій дитині: не друзям, не знайомим чи родичам і не вам! Нехай ваша дитина уявить кінець мети: неначе вже все відбулося, вдалося, і мета досягнута. Якщо радості в кінці немає – значить, мета не вашої дитини, можливо, її вселив чи нав'язав хтось інший, а може, просто ваша дитина хоче бути на когось схожа і вважає чужий шлях своїм власним.

Мета має бути:

- реалістичною (врахування можливостей: фізичних, інтелектуальних, вікових, фінансових тощо).

- завжди конкретно визначеною: стати не просто студентом, а студентом конкретного ВНЗ і факультету, не просто керівником, а організувати й очолити конкретний бізнес чи підприємство.

- конкретною в часі (через 5 років я закінчу навчання, на той час я вже 2 роки працюватиму, ...) Якщо ви з якоїсь причини не змогли, чи не захотіли це зробити, то ніколи не досягнете мети. Це обов'язкова умова.

- позитивною: не можна давати установки типу: "Не хочу бути бідним". Потрібно формулювати так: "Хочу бути фінансово незалежним".

- наочною: хай ваша дитина напише план із точними термінами, етапами, відзначайте, тобто просто записуйте на папері результати ваших кроків і дій.

- послідовною й цілеспрямованою: швидше за все поставленої мети доб'ється той, хто зможе постійно підтримувати себе в тонусі і забезпечувати щоденне (нехай найменше і навіть зовсім крихітне, але саме щоденне) просування до поставленої мети. І не забувайте ніколи: дорогу здолає той, хто йде!

9. Методи підтримки дитини для підвищення самоповаги.

Схема для орієнтиру:

	Як говорить батько?	Як чує дитина?
Сприймання:	Ти хороший (розумний) і таке інше.	Я хороший (розумний)
Увага:	Я бачу тебе (відчуваю).	Я щось значу
Повага:	Дякую тобі за...	Мене цінують
Теплі почуття:	Я тебе люблю.	Я потрібний

10. Руханка. Вправа «Границі мого тіла»

Учасники об'єднуються по 5 осіб і стають у коло, в центрі стоїть людина, що визначає свої психологічні границі. Спочатку група знаходиться далеко від центру, поступово коло звужується. Той хто в центрі повинен сказати «стоп», коли йому стає дискомфортно.

Висновок: Границі важливі для держави, важливі для сім'ї і для кожної окремої людини.

11. Рефлексія. Обговорення інформативності проведеного тренінгу, продовжити незакінчені речення, відповідаючи по колу: «Я сьогодні дізнався про...», «Мене здивувало...», «Для мене було корисним».

У кінці психолог дякує за спільну працю і пропонує закінчити заняття оплесками.

Список використаних джерел

1. Битянова М. Р. Организация психологической работы в школе / М. Р. Битянова. – М. : Генезис, 2000. – 298 с.
2. Активні методи в роботі практичного психолога: навчальний посібник / [Долинська Л.В., Левченко М.В., Чепелева Н.В., Уманець Л.І.]. – К. : УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1994. – 81 с.
3. Игры, обучение, тренинг, досуг / Ред. В. Петрусинского. – М. : Новая школа, 1994. – 368 с.
4. Михалевська Н. Вибір професії, або задача з багатьма невідомими. Психолого-педагогічний тренінг для учнів 9-11 класів / Н. Михалевська, О.Тригук // Психолог. – 2004. – № 45 (141). – с. 18-22.